София,
Българска Земледѣлска и
Кооперативна Банка

Година XII. София, февруари 1940 г. Книга 2 (112)

ИЛЮСТРАЦИЯ ИЛИНДЕНЬ

ИЗДАНИЕ НА ИЛИНДЕНСКАТА ОРГАНИЗАЦИЯ

Съдържание:

1. Антонъ Е. Кецкаровъ — К. Х.
2. Димитъръ Г. Стефановъ — Л. Т.
3. Революционната епоха въ Костенарията — 1903/1908 год. К. Шкуртовъ.
4. Сиропиталище Битоля — К. Хр.
5. Гр. Неврокопъ — Л. Т.
6. Какъ биде изпратена една скромна, но заслужила стружанка — Ив. Х.
7. Българи взели участие въ освобождението на Гърция — К. Младеновъ.
8. Положението.

Sommaire:

1. Anton Ev. Ketzkakoff — par C. Chr.
2. Dimitre G. Stefanoff — par L. T.
3. L'épopée révolutionnaire dans les endroits de Costenaria 1903/1908 — par K. Chcourtoff
4. L'orphélinat „Bitolia" — par C. Chr.
5. La ville de Névrocop — par L. T.
6. La grande-mère Zarinka Ev. Tiliova — par I. H.
7. Des bulgares qui ont pris part dans la libération de la Grèce — par C. Mladenoff.
8. La situation.

ОТНАЇС
„СВ.СЬ.
ТЕКА
„А"

Нов стилъ	Ст. стилъ	Исторически календаръ за м. февруарий	Годината на събитието
1	19	Почина Аксентии Велишки	1865
2	20	Почина Кюстендилския митроп. Иларионъ Лончански.	1884
3	21	(2 и 3 ст. ст.) Тиквешка афера: арестувани 48, осждени на смърть 4	1900
4	22	Сърбоманитѣ въ Кочани се опитаха да вематъ бълг. църква	
5	23	Отъ Скопие бѣше силомъ вдигнатъ по гръцка клевета учителя Иорданъ Джинотъ	1857
6	24	(23. I. ст. ст.) Солунска афера: арест. 188 и осждени 101 при голѣми изтезания	1901
7	25	Убитъ ревел.-терористъ въ гр. Прилепъ Стоянъ Лазовъ	1899
8	26	Последно усилие на тур. войски за настжпление въ Македония.	1913
9	27	(29. I. ст. ст.) Унищожена бѣше Охрид. архиепископия	1767
10	28	Въ Кукушъ се роди макед. апостолъ и берецъ за свобода Гоце Дѣлчевъ	1871
11	29	Българ. армия получи заповѣдь да върви къмъ Цариградъ	1913
12	30	Българ. църк. съборъ въ Цариградъ избра за екзархъ Илар. Ловчански	1872
13	31		
14	1	Почина въ Римъ св. Кирилъ	869
15	2	Българ. войска стигна до Елбасанъ	1916
16	3	Патриархътъ свика църк. съборъ за мѣрки противъ възкръс. бълг. народ. черква	1872
17	4	Почина въ Цариградъ Теодосий, Търновски патриархъ	1362
18	5	(6. II. ст. ст.) Обесенъ бѣше въ София Василъ Левски	1873
19	6	Сражение на 250 четници с/у 6000 войници при Н.-Село (Кочанско)	1903
20	7	Убитъ въ сражение съ тур. потери войводата Христо Бабе	1905
21	8	При в. Яребична (Дойран.) бѣха разбити гръцк. войски	1918
22	9	Екзархъ Антимъ I бѣше избранъ за председатель на I-то Нар. учред. събрание въ княжество България	1879
23	10	Въ Цариградския българ. църк. съборъ Мет. Кусевъ държа пламенна речь за правото на макед. българи да участвуватъ въ събора.	1871
24	11	(11. II. ст. ст.) Въ В. Търново стана църк. съборъ противъ богомилитѣ	1211
25	12	Почина Плов. Митрополитъ Паисий, гръкъ, но голѣмъ побор. за бълг. нар. църква	1872
26	13	Битолска афера: арест. 68 души, изтезавани 52, осждени 46	1902
27	14	Подъ войвод. на Б. Сарафовъ и Кр. Асеневъ сраж. при с. Владимирово (Малешъ)	1903
28	15	Църк. съборъ при патриаршията въ Цариградъ, свиканъ за разрешение на бълг. църков. въпросъ, се закри безъ резултатъ	1860
29	16		

Печатница "ПИРИНЪ" — София, ул. „Екзархъ Йосифъ" 38.

Година XII София, февруари 1940 год. Книга 2 (112)

ИЛЮСТРАЦИЯ ИЛИНДЕНЪ

Редакторъ: КИРИЛЪ ХРИСТОВЪ — СОВИЧАНОВЪ

Редакция и администрация: ул. „Пиротъ“ № 5, телеф. 2-19-32

Годишенъ абонаментъ за Царството — 120 лв., за Европа — 200 лв., за Америка — 2 долара. Отдѣленъ брой 12 лв.
Чекова смѣтка 5221.

Списанието е одобрено отъ Министерството на Народ. Просвѣщение съ окржжно № 40,350 отъ 28. XI. 1933 г.

ILLUSTRATION „ILINDEN“ Rédaction et administration: rue „Pirot“ 5. — Sofia, Bulgarie.

Антонъ Е. Кецкаровъ

Антонъ Евт. Кецкаровъ е родомъ отъ гр. Охридъ. Баща му е Евтимъ Н. Кецкаровъ, обущарь и търговецъ на обущарски стоки, и майка му — Параскева Ил. Капчева, отъ доста състоятеленъ родъ. Родътъ по мжжка линия: дѣдо Наумъ, прѣдѣдо Христо, препрѣдѣдо Гюро, и пр. — всички обущари-търговци и чифликчии. Прѣдание въ семейството останало, че членове отъ тоя родъ емигрирали въ Венетинъ (Венеция).

Вуйко му Иванъ Ил. Капчевъ е опълченецъ отъ Руско-турската война (1877—1878).

Роденъ въ 1865 год., 12 декемврий, Антонъ Е. Кецкаровъ притежава кръстително свидетелство откжснато отъ кочанъ — Охридска Архиепископия. Като се отлжчили отъ патриаршията, охридчани сж издавали подобни кръстителни свидетелства.

Детинството си въ Охридъ А. Е. К. е прекаралъ подъ силното внушение на българския патриотически духъ: възраждането, борбитѣ съ патриаршията, посрещане българския владика Натанаилъ, убийства, разбойничества отъ страна на турци и арнаути, руско-турската война, Санъ-Стефанския договоръ, Берлинския договоръ. Виждалъ е какъ баши-бозукъ ограбва посрѣдъ бѣлъ день всичката стока отъ магазина на баща му; виждалъ е окърваванъ и битъ баща си отъ турци въ чаршията. Всичко това е оставило силни следи въ паметьта на младенеца Антонъ.

Въ 1875 год. въ Охридъ се отваря Главноучилище (класове) — „св. Климентово“ училище. съ учители: Григоръ Пърличевъ, Андроникъ Иосифчевъ, Коста Курубинчевъ (Нелчиновъ).

Презъ следната година той учи при Григоръ Пърличевъ въ училището въ Месокастро (кварталъ на Охридъ), а въ 1877—1878 той е пакъ при сжщия учитель но вече въ гр. Струга.

Следващитѣ три години продължава образованието си въ охридското Глав.-училище „св. Климентъ“, а на 2. VIII. 1881 г. е вече въ II. класъ на Соф. мжжка гимназия и го завършва съ отличие. На следната година постжпва въ общия класъ на Военното училище и свършва 12-ий по редъ отъ 180 ученика. Постжпването въ Военното училище не е било по волята на баща му, който идва въ София — м. юний 1883 г.— и чрезъ роднини настоява да напусне това училище и всѣки день съ сжщата цель се явява на лагера, до като най-после се подава заявление за отписване. Ротниятъ командиръ капитанъ Фидяй и взводния Селезновъ скжсватъ заявлението казвайки: „Вие сте опредѣленъ за портупей юнкеръ, баща ви не знае какво прави!“

Всички роднини въ София съветвали Антона да послуша баща си: по-малкиятъ му синъ починалъ,

а другиятъ билъ постоянно болнавъ и единствената му надежда била въ него. Презъ м. юлий 1883 год., следъ второ и трето заявление най-после той е свободенъ да напусне Военното училище и презъ 1883—84 постжпва въ IV класъ на Солунската м. гимназия, която презъ 1886—87 завършва съ отличенъ успѣхъ (II випускъ).

Презъ ваканцията на 1885 г. А. Е. К. е главниятъ ратникъ за основаване ученическо д-во

„св. Климентъ“ въ Охридъ. Членове сж: Ив. Лимончевъ, Никола Пасховъ, много граждани и ученицитѣ: Ив. Нелчиновъ, Георги Бѣлевъ, Георги Стрѣзовъ и пр. Охридската община е въ конфликтъ съ Екзархията по владишкия въпросъ: охридчани искатъ за свой духовенъ пастиръ Методия Кусевъ, но желанието имъ не било уважено. Освенъ това Екзархията не е назначила учители въ класното училище.

Д-вото „св. Климентъ“ взима мѣрки за обединение на църковнитѣ настоятелства при 7-тѣ църкви въ града. За засилване срѣдствата за подпомагане съ учебници беднитѣ ученици д-вото изпраща Кл. Заровъ въ София да образува клонъ отъ сжщото д-во между охридчани.

Д-вото издава карта Охридъ (изработена отъ Кл. Заровъ). Приходътъ отъ тази карта се получава въ Охридъ и съ тази сума се издържатъ презъ 2 години 2 учителки въ девическото училище „Искра“.

Това д-во съдействува чрезъ София, Екзархията да поеме издръжката на класното училище въ града.

Презъ 1887/89 г. А. Е. К. е учитель въ IV-то класното училище въ Охридъ, съ 50 л. т. заплата, половината отъ която подарява на църк. община, понеже баща му нѣмалъ нужда отъ неговата издръжка билъ богатъ. Като учитель проявява силна дейность всрѣдъ гражданството: създава недѣлно училище, държи сказки и пр.

За уч. 1889/91 г. той е вече въ Битолското м. IV-класно училище съ 70 л. т., а следващитѣ 6 год. получава по 90 л. т., но е сжщевременно и счетоводитель на пансионитѣ — мжж. и девически.

Презъ 1897/98 г. А. Е. К. е учитель въ Солунската дев. гимназия, но следъ една година по свое желание се връща обратно въ Битоля въ м. класическа гимназия. Поради избухналия ученически бунтъ всички учители сж били уволнени или премѣстени. А. Е. К. мѣстятъ въ мжж. гимназия въ Одринъ, преподава и въ девич. V-класно училище, и е счетоводитель на пансионитѣ, но на следната год. по тайно нареждане на революционната организация той е директоръ на училищата въ Охридъ.

Въ Охридъ и охридско владѣялъ е революционенъ духъ още преди освобождението на Княжество България. Тайнитѣ приготовления за тържеството на Санъ-Стефанска България, тжгитѣ и проклятията срещу Берлинския доворъ — на всичко това се даде отзивъ съ охридското съзаклятие презъ 1880 г., и всичко повлия още отъ детинство на родолюбието на нашия уважаванъ учитель. Постжпването му въ Военното училище е било именно изразъ на въжделената му мечта да се приготви като достоенъ борецъ за народна свобода.

Като ученикъ въ Солунската гимназия негови интимни другари сж Пере Тошевъ, Андр. Ляпчевъ, Гиче Х. Илиевъ, Ив. Лимончевъ. Тукъ, въ гимназията, се появи идеята за подновяване дейностьта на читалищата, за отваряне недѣлни училища и пр. Между членоветѣ на ученическото д-во въ Охридъ имаше група посвѣтени на революционната дейность. Въ 1886 г. въ дома на Кл. Заровъ дадоха клетва и основаха революционния кржжокъ следнитѣ лица: Кл. Заровъ (търговецъ), Н. Деребановъ, Антонъ Кецкаровъ, Анастасъ и Христо Маджарови, Никола Чудовъ, Климентъ Малезановъ, Климентъ Шукановъ. Тѣ обикаляха селата и насърдчаваха селянитѣ да отварятъ училища и да се възползуватъ отъ Рифатпашовитѣ реформи — законъ за фаритѣ, който даваше право на населението да се въоржжи, за да преследва разбойницитѣ, да ги убива. Паднаха нѣколко разбойнишки глави и страната до нѣкжде се успокои. Този законъ обаче, въ 1889 г. се провали. Ученическото д-во въ Охридъ се преименува въ недѣлно училище, което продължи дейностьта на „св. Климентъ“. Като учитель въ Битоля презъ 1890/91 г. Кецкаровъ взе инициативата да се създаде недѣлно училище. Това училище прояви голѣма дейность въ революционната подготовка на Битоля и битолско. Тукъ г. Кецкаровъ е въ тайното революционно движение и използува като пазитель на революционни книги, оржжия и кореспонденция неговия съседъ и приятель Франсоа де Кокъ, секретарь при Австр. консулство. Отъ недѣлното училище се изпращаха ученици за посветяване при Перета Тошевъ. Револ. движение бѣше съвършено тайно до 1897—98 год.

Връщайки се отъ Одринъ А. Е. К. става единъ отъ главнитѣ ржководители на революционното дѣло въ Охридъ. (Справка за неговата дейность Илюстр. „Илиндень“ книги: 30, 31, 33, 34, 47, 48; 71, 72, 73—74, 75, 82).

Обявява се възстанието въ 1903 г. Съ пушка на рамо той зарѣзва бждеще и семейство и е на своя постъ — въ горското началство — като е взималъ всички мѣрки да запази населението — да се отбѣгватъ сраженията, за да не пострада то. На 15. IX. 1903 г. горското охридско началство бѣ принудено да отстжпи къмъ Албания — пжтя му къмъ битолско, кичевско бѣ затворенъ отъ аскера. Изпаднали въ отчаяно положеиие, главатаритѣ на охридско бѣха увѣрени, че днесъ-утре сами ще следва да турятъ край на живота си — неочакваха спасение.

Въ тая група влизаха: А. Кецкаровъ, Наумъ Анастасовъ (Цвѣтиновъ), Александъръ Г. Чакъровъ, Лука Групчевъ, Марко Павловъ, Лазаръ Димитровъ. Следъ единадесеть дневно скитане изъ албанскитѣ гори, най-после тѣ сж спасени и на 15. X. виждаме ги въ Черна-Гора: Улкинъ, Антивари, Цетине и, снабдени тукъ съ паспорти, въ края на м. октомврий 1903 г. пристигатъ въ София и се виждатъ съ Сарафовъ и много други войводи и четници.

На г. Кецкаровъ не прави добро впечатление революционерството въ София. По собствено желание той предава смѣтка на представителството на В. М. О. Р. Организация, а останалитѣ пари, около 80 лири турски, изпраща въ Охридъ, за да се помага на пострадалитѣ.

Въ това време кжщата му въ Охридъ при обиски отъ страна на властитѣ бѣ ограбена, а семейството му — баща 78 годишенъ, жена съ 4 деца, е принудено да бѣга и чрезъ вѣрни хора на организацията бѣ пренесно въ Битоля, а оттамъ съ помощьта на Франсоа де Кокъ, изпращатъ го въ София, дето пристига къмъ срѣдата на м. ноември 1903 г. само съ нѣколко останки отъ покжщнината му. Всичко изградено до тукъ

съ такива усилия, съ такива мжки и икономии, е унищожено. Наново трѣбва кжща да се отваря, семейио огнище да се създава.

Чичо на жена му — Христо Митановъ — му изпраща въ заемъ 30 наполеона, да се облѣкатъ и нахранятъ голи и гладни деца. По покана на Хр. Матовъ, А. Е. К става за 2—3 седмици секретарь въ канцеларията на представителството на комитета, да бжде единъ видъ храненикъ на представителството, а способенъ ли е на това нашиятъ герой мжченикъ?

Пожелава отъ Министерството на нар. просв. учителско мѣсто и се отзовава въ Добричъ а после въ Каварна — директоръ на прогимн. — и учитель въ девич. гимназия въ Сливенъ. Отъ 6. XII. 1903 до края на 1907/908 уч. г. той прекарва въ България като зима дейно участие въ макед. освободително движение.

По време на хуриета отъ Сливенъ А. Е. К. прави постжпки въ Екзархията за назначение и едва презъ м. октомврий 1908 г. получава мѣсто въ Битолското девич. V-то класно училище съ заплата 123 л. т. Ново преселение, нови мжки и тегла, но сладки, приятни — нали е работата да се настани отново въ Битоля, „бабамъ Битоля“? Тукъ той е членъ въ бълг. конституционенъ клубъ и взема инициативата за образуване на юнашко д-во, за възобновяване недѣлното у-ще и за редъ митинги. Но меденията месецъ за обещаната чрезъ хуриета свобода скоро изтича. Полицията му заповѣдва да свали надписа на клуба. Кецкаровъ отказва: „Азъ не съмъ поставилъ тоя надписъ, за да го сваля. Народътъ го е поставилъ, народътъ трѣбва да го свали“.

Презъ обезоржжителната акция той е подхвърленъ въ затворъ — обвиненъ като председатель на револ. организация. Въ това време почива баща му въ Битоля.

Следъ 2 месеца г. А. Е. К. е освободенъ отъ затвора и е поставенъ подъ строгъ надзоръ.

Презъ 1911 г. взима инициативата за потвърдяване устава на „Българска Матица“ въ Битоля, съ настоятелство: А. Кецкаровъ, А. Бадевъ и Алекс. Алтипармаковъ.

Презъ м. юний 1912 г. отива за делегатъ въ учителския конгресъ въ Солунъ, и получава известие отъ домашнитѣ си, че билъ потърсенъ отъ полицията по случай нѣкакъвъ атентатъ — хвърлена бомба къмъ сарая въ Битоля — та трѣбвало да бѣга въ България.

Съ помощьта на Коста Бакаловъ, таксилдарь на българитѣ въ Солунъ, изкарва паспортъ и забѣгва въ София.

Въ България вече ставаха грамадни митинги за свободата на Македония и Тракия. Въ разговоръ съ Алек. Протогеровъ той разбира, че ще има война противъ Турция въ съюзъ съ Сърбия, Черногора и Гърция. Това е непонятно за г. Кецкарова, — той ясно вижда, че „съюзницитѣ“ сж въ съюзъ противъ България.

Назначенъ е презъ уч. 1912/13 г. учитель въ Дупнишкото дев. педаг. училище II степ. гимназ. учитель и въ края на августъ заминава за мѣстоназначението си заедно съ сина си Владимиръ (портупей-юнкеръ отъ Военното училище).

На 5. X. 1912 година се обявява Балканската война. Дупнишкото околийско управление го назначава счетоводитель въ скотобойната, и го причислява къмъ VII Рилска дивизия, та не е допуснатъ да дойде въ София да се запише въ Македоно одринското опълчение.

Следъ свършване на Балканската война, той е опредѣленъ да раздава брашно и да се грижи за бѣжанцитѣ, пристигащи отъ Македония.

Презъ м. X. 1913 г. пристига семейството му отъ Битоля, изпъдено отъ новитѣ власти, и настава за него новъ семеенъ погромъ, — унищожена е въ Битоля кжщата и покжщнината му. Презъ 1914/15 г. отъ Дупница изпратенъ е отъ Минист. на народ. просвѣта представитель въ изпититѣ на Петричкото III-то клесно училище и тукъ можа да подиша отъ свободния въздухъ на ощастливената часть отъ Македония, която се радва на свобода. Сжщата учебна год., изтощенъ и оскърбенъ, прощава се той съ професията си. При ревизията си главниятъ инспекторъ по математика намѣрилъ, че учитель съ срѣдно образование не бива да преподава въ гимназия. Премѣстенъ въ III-то класното училище въ сжщия градъ, той не можа да понесе унижението. Обявява се общоевропейската война, пенсионира се и заминава за София. Но нова надежда озарява неговия духъ.

Презъ м. февруарий 1916 г. Министерството на народн. просвѣщение го назначава директоръ на см. прогимназия въ Битоля, дето става членъ въ реквизиционната комисия по прехраната на гражданството и въ връзка съ военнитѣ — за продоволствуване на войската.

На 16. XI. 1916 г. учил. инспекция заповѣдва отстжпление. Плачътъ на ученицитѣ е трогателенъ. За отстжпване нѣма никакви превозни срѣдства. Оставя у дома тъща си, а самъ съ дъщеря си Марица и съ цѣлото учителство потегля пешкомъ за Прилепъ—Велесъ и остава въ Скопие у-ль въ смѣсената гимназия, а дъщеря му — секретарка въ битолската училищна инспекция, се настанява първо въ Скопие, а после въ Кичево.

Разнебитенъ отъ мисли по бждещето на цѣлия български народъ, въ Скопие той пада тежко боленъ и е изпратенъ въ София при семейството си, дето временно било се прибрало.

Синоветѣ му на война, покжщнината му въ София, въ Битоля, въ Охридъ — всичко разрушено. Случайно замѣнява битолската си кжща съ малка кжщичка въ Модерното предградие въ София, пенсионира се и следъ оздравянето си започва да преподава частни уроци.

Презъ 1918—1921 години при реорганизирането на македонското движение г. А. Е. К. не е можалъ да вземе никакво участие, понеже постоянно е боледувалъ: не лесно той понесе толкова погроми, толкова лишения и страдания. Нека благодаримъ Богу, че запази живота му. Въ 1922 г. става членъ на Илинденската организация, а въ 1923 г. следъ установяването на Македонския нац. комитетъ, касиерьтъ Ив. Хаджиниколовъ предложилъ му да стане счетоводитель на комитета. До 1933 г. той е на тази длъжность съ стремежъ да въведе редъ въ финансовото управление на комитета.

Отъ 1932 год. той е членъ-касиеръ въ Ржководното тѣло на Илинденската организация, а отъ 2 години насамъ е касиеръ и на Македонския иаученъ институтъ.

Когато се настанява въ Модерното предградие, по шосето за Банки — точно срещу 6 клм. въ дѣсно — г. А. Е. К. заварва само 7 кжщи — сега

предградието брои надъ 400. Считащъ се единъ видъ коренякъ на тоя новъ кварталъ, той взима присърдце неговото благоустрояване и до какви не инициативи прибѣгва, за да го издигне, да го постави наравно — тамъ дето може — съ другитѣ предгradия на София. Както презъ детинството си въ Охридъ — той и тукъ основава благотворително д-во „св. Кирилъ и Методий", което отпосле обръща, пакъ както въ Охридъ, въ читалище, а знае се какво е нуждно, за да функционира едно читалище и какво може то да върши за повдигане интелектуалния уровенъ на членове и съквартalци. За всѣко начинание преди всичко потрѣбно е помѣщение, а какъ въ София се издига и гради?

Млади ентусиазирани членове отъ настоятелството на читалището, всевъзможни комисии и подкомисии подъ командата на г. А. Е. Кецкаровъ впрѣгнали се въ дейность и било отъ членски вноски, било отъ забави, събиратъ се срѣдства и съ свой личенъ трудъ — кой бърка варь, кой превозва пѣсъкъ, камъни, чакълъ, кой извършва всевъзможна помощна работа и отъ нищо то става голѣмо нѣщо — издига се сграда, въ която се приютяватъ читалище, основно училище и безплатна детска трапезария.

Отдалечени по на 2½ клм. отъ общината Обеля и отъ София, нежнитѣ деца, децата на бедни жители, биха зъзнали цѣла зима по калищата не добре облѣчени, нито добре нахранени — да дирятъ просвѣта съ рискъ на живота си. Нашиятъ добротворецъ стана причина да се даде възможность на тѣзи онеправдани отъ сждбата малчугани да не се излагатъ на студъ и мразъ, да сж близко до домоветѣ си. Тѣ, децата, еднакво съ родителитѣ имъ, благославятъ тоя нашъ труженикъ. По инициатива на читалището създава се д-во за закрила на децата, което отъ 6 год. членува въ общия съюзъ на тѣзи дружества — а отъ десеть години насамъ то е създало трапезария за бедни деца — по чисто частна инициатива, и въ нея намиратъ топла и здравахра на надъ 100 деца отъ квартала.

Това е въ общи черти служебната дейность на нашия уч-ль А. Е. Кецкаровъ, следъ която той се пенсиннира, и би следвало да се отдаде на спокойствие и почивка — да използува плода на своя трудъ — както се казва — и да очаква въ бездействие края на своя животъ.

Но какво виждаме ний? Както отъ ранно детство, тъй и на старини, А. Е. К. мисли, разсжждава и твори. Въ неговата душа гори огъня на чрезвичайно родолюбие и не отстжпва отъ своето предназначение, отъ вроденото въ него чувство — да служи за примѣръ предъ млади и стари, предъ учени и прости, предъ бедни и богати — именно предъ богаташи — и продължава своята мисия съ строга, неотслабваща последователность и говори, проповѣдва, чука на съзнание и съвесть, сочи дълга на всѣкиго и като библейскитѣ пророци зарича и предрича — не е македонецъ тоя, който не мисли, не ратува денонощно за Македония, не е българинъ тоя, който не развърже кесията си и не отдѣли часть отъ своитѣ срѣдства за общонародно благо!

Роденъ за учитель, съ любвеобилна душа, благъ и състрадателенъ, учтивъ и внимателенъ, благороденъ въ своитѣ отношения и държане, Господинъ Антонъ Кецкаровъ остави отлични впечатления въ редъ поколѣния негови ученици. Разгъналъ всичкитѣ свои възпитателски способности, преди още да бѣха се създали педагог. у-ща у насъ, той постжпваше по начинъ, на който биха му завидѣли много школувани педагози днесъ. Здравъ, енергиченъ, винаги предварително подготвенъ, той имаше способностьта да слѣзе низко до умствения уровенъ на своитѣ ученици и анализирайки на своитѣ съставни части лекцията си, преподаваше я така разбрано, тъй внушително — служеше си съ евристичния методъ — та като че ли съ гвоздеи набиваше въ главитѣ ни своя урокъ и ние, малкитѣ, излизахме отъ часъ съ прояснено съзнание, горди и доволни, че провидението бѣ ни надарило съ преподаватель отъ най-високъ рангъ. Неговитѣ любими предмети бѣха математика и счетоводство — материя суха и мжчно смилаема — но нито единъ не се оплака отъ неразбиране, нито единъ не изрази недоволство отъ трудностьта на предметитѣ му. Рѣдко неговъ ученикъ е пропадалъ — нѣщо обикновено за тоя родъ материя въ всички у-ща и класове. Милъ и кротъкъ, веселъ и засмѣнъ, той бѣ желания учитель и ученицитѣ му съ нетърпение очаквахме неговитѣ уроци. Времето въ часъ незабелязано летѣше и ние недоумявахме какъ толкова скоро свършваше неговия урокъ. И чудѣхме се тогава, удивляваме се и сега, какъ той нито веднажъ не изгуби търпение, нито едного не нахока, никому не се скара. А понеже като деца нѣкои се отпускаха въ своята стегнатость и въ своята подготовка въ урокъ или домашно упражнение, когато се налагаше значи, съ смирение и кротость той правѣше бележки — не, той наставляваше, съветваше, упжтваше и биеше така на чувства и на дългъ, на отговорность предъ себе и предъ домашни, щото разкаянието настжпваше веднага и ученикътъ, зачервенъ отъ свенъ, приемаше съ благодарность съвета и стиваше за напредъ единъ отъ най-редовнитѣ.

Проникнатъ въ цѣлото свое сжщество отъ чувствата на всеотдайность на нашитѣ възрожденци, училищната сграда бѣ твърде тѣсна за него и той търсѣше начинъ и срѣда да раздава своитѣ познания всрѣдъ възрастнитѣ, да просвѣщава тѣхния интелектъ, да запалва тѣхнитѣ сърдца и да ги подготви за освободителната борба, която предстоеше. Нито едно народно дѣло не бѣ пренебрегнато отъ него — появи ли се нѣкаква инициатива или роди ли се нѣкаква идея въ главата му, той е най-разпаления неинъ проповѣдникъ и изпълнитель.

Така, Антонъ Кецкаровъ е единъ отъ найдейнитѣ ратници за създаване недѣлнитѣ у-ща въ Охридъ и въ Битоля. Когато се създаде идеята за основание гимнастически дружества въ Македония — следъ хуриета 1908 год. — той е тоже тѣхенъ привърженикъ. Не ще изчезне отъ паметьта ни гледката какъ той съ своя срѣденъ ръсть взимаше наведнажъ по 4 стжпала по стълбата на пансиона въ Битоля, та ние очудени си казвахме — той трѣбва да е офицеръ отъ българската армия: българскиятъ офицеръ бѣше у насъ синонимъ на нѣщо най-силно, най-храбро, най-могжщо и достойно.

Когато се създаде революционната организация, той бѣ я възприелъ вече съ всичката си жарь на неговата пламенна душа и — посвещава,

нови членове, ржководи, работи и съветва — трезво, мѫдро, хладно, предупреждава, въздържа, направлява и, положилъ клетва да даде всичко за родината, той не отстѫпи отъ тази си клетва и тогава даже, когато се повдигна бунта въ родното му мѣсто, макаръ и да е билъ противъ това — Охридско и Малесията, обградени отъ всѣкѫде съ турци и арнаути, щѣха да бѫдатъ най-жестоко наказани, преди всичко изцѣло оплячкосани и опожарени, както е щѣло и да стане, ако не бѣше, както се каза и по-горе, предвидливостьта на горското началство да се отдръпне отъ тамъ, та следъ извършенитѣ жестокости, населението да може да се прибере по селата, за да запази спасеното. Въ редъ писма до него Христо Узуновъ отъ Охридъ съжалява, че не се е вслушалъ въ съветитѣ му — поради особното положение, въ което се намира, Охридско да не взима участие въ възстанието. Оставилъ 6 членното си семейство на произвола на сѫдбата, предъ неговия погледъ се изправя съ всичкото си величие разпънатата на кръстъ родина и единствено за нея той промишлява, за нея копнѣе. Едва настанилъ се на работа въ България и създалъ наново домъ и покѫщнина, той се връща обратно въ родното си мѣсто, когато следъ хуриета се указала възможность да стане това, за да продължи започнатото дѣло. Но и това не бѣ за дълго. Крахътъ на българскитѣ идеали хвърли го вънъ отъ отечеството му и наново идва тукъ и продължава — отъ тогава насамъ — да служи все на сѫщия идеалъ, да свещенодействува въ отечествения олтаръ все съ сѫщия жаръ, все съ неотмѣнното си желание за дейность — неотслабваща, неувѣхваща.

Кристаленъ идеализъмъ, най-висши пориви, най-свѣтли чувства къмъ родъ и родина, липса на всѣкаква себичность — ето какво представлява нашиятъ високоуважаванъ учитель.

Когато смѣткитѣ и книжата на националния ни комитетъ въ София трѣбваше да се турнатъ въ редъ, намѣриха тѣ своя майсторъ въ лицето на нашия преподаватель по счетоводство А. Е. К — той стана счетоводитель. И нѣщо не бивало до сега у насъ, а може би и никѫде другаде — отъ заплатата, която му бѣ предвидена, нито единъ левъ не занесе у дома си. „Доста ми е пенсията“ — казваше той, а неговата знаменита пенсия едва надминава 3000 лв. и редовно разписва ведомость за получавано възнаграждение, а паритѣ оставя въ касата. По тоя начинъ се образува една сума, която той наименува Македонски народенъ неприкосновенъ капиталъ и го подарява на Македонския научен институтъ за изплащане на македонския домъ. Въ тоя капиталъ отъ 238,376 лв. влизатъ негови собствени 96,000 лв. — остатъкътъ бѣ внесенъ отъ други 14 души. Скѫпиятъ нашъ любимецъ! Съ това той искаше да подтикне имущитѣ наши корифеи къмъ благодеяние! И ако неговиятъ примѣръ би намѣрилъ подражание, македон. домъ отдавна да е билъ изплатенъ, та приходитѣ, които се получаватъ отъ него, да развържатъ ржцетѣ на Македон. научен институтъ—да изпълнява той своята задача — въ тѣзи смътни времена, въ които върху родната ни страна сѫ се нахвърлили чужденци да я доунищожатъ, да я доопропастятъ, въ днешнитѣ имено времена, да има кой да влѣзе въ ролята на нейнъ пазитель въ името на правата, които ѝ е освѣтила историята и етнографията.

Но! Между кесия и душа нѣма нищо общо. Пълна кесия при пуста душа нищо добро за народа не върши. Напротивъ — тя е алчна и жадна и нищо не може да я задоволи. Колкото повече се пълни, толкова повече тя се отваря и става бездънень човалъ. И това продължава непрекъснато, докато шепа пръсть завлѣче всичко съ себе си и останатъ капиталитѣ, за да се сѫдятъ считащитѣ се за онеправдани, а душата пуста опустява и изчезва покрита съ забвение и проклетия.

Вѣчно ще се помни касиерството на г. Кецкаровъ въ Илинденската организация. Въ блаженитѣ времена, когато организацията се ползуваше съ обаянието на всички и когато постѫпленията сѫ били твърде обилни, нивото на касата е пълзяло изъ низинитѣ.

Следъ влизането на сѫщата каса въ здравитѣ и сигурни ржце на сегашния ѝ касиерь — отъ 1932 год. до днесъ, — тя отхвърква веднага на горе ѝ всѣки новъ день увеличава нейната мощь, и нѣщо забележително, въ времена на немотия, на оскѫдность, въ времена на притискана дейность.

За всѣка стотинка се държи смѣтка. Най-възможни икономии. Най-разнообразни източници. Въ касата най-минимална наличность. Всичко въ кредитно учреждение. „Капиталътъ е златна кокошка. Всѣка нощь ни снася по едно яйце“, просвѣщава ни той и ние го слушаме и му вѣрваме, защото резултатътъ е ослѣпително ясенъ, очебиющъ.

Отъ две години насамъ г. Кецкаровъ води касата и на Македон. научен институтъ. И удивително нѣщо. На тази възрасть, при това далечно разстояние на жилището му и при неговото колебливо здраве, въ знойно лѣто и мразовита зима той бди надъ 2-тѣ каси и по цѣли часове неуморно и безъ спиръ работи, труди се и резултатътъ е очебиенъ — и 2-тѣ каси сѫ въ пълна изправность и винаги à журъ. Орисията му, до сега все удачна, прославна и щастлива, ще бѫде ли тъй благосклонна и тоя пѫть, ще увѣнчае ли тя дейността му въ института съ успѣха въ „Илиндень“? Дано.

Илинденци се кланятъ дълбоко предъ своя идеаленъ другарь, учитель и наставникъ — членъ-касиерь въ ржководното тѣло на организацията имъ. Тѣ се гордѣятъ, че изъ тѣхната срѣда изхожда лице тъй достойно, така благородно, толкова безупречно и високоиздигнато въ сърдцата на всички, та имъ служи за гордость и утѣха, за назидание и за примѣръ. Тѣ го издигватъ на високъ пиедесталъ и възкикватъ: „Сей естъ учитель нашъ пресвѣтлий, емуже кланяемся! Сей естъ братъ нашъ возлюблений, егоже прославляемъ!“

Да живѣе Ант. Кецкаровъ още дълги години. Богъ да закриля неговата бодрость, за да продължава като паляще слънце да свѣти и огрѣва душитѣ и сърдцата на цѣлия нашъ народъ. Дано Всевишниятъ го ощастливи да види най-после озарена родната му страна съ свободата, съ свещената свобода, за която той презъ цѣлия свой животъ работи и страда.

Нека тукъ отправимъ дълбокъ поклонъ и къмъ илинденката Екатерина Кецкарова, неговата съпруга, която му е била вѣрна сратница въ всичкитѣ му дѣла и е подкрепвала всичкитѣ му

начинания, която е страдала ведно съ него и повече отъ него, която е била ангела-хранитель на неговитѣ деца оставяни неведнажъ въ нейнитѣ слаби рѫце.

И тя произхожда отъ видно семейство. Неинъбаща е известния на времето цариградски търговецъ-кожухарь Антонъ Митановъ, близъкъ приятель на дѣдо Методия Кусевъ, и най-довѣрено лице на Екзархията — неинъ доброволецъ-касиеръ при основаването ѝ. Зданието за мѫжка гимназия и пансионъ въ Солунъ е купено на негово име и то фигурира като негова собственость до 1892 год., когато той изповѣдва продажбата му не на името на Екзаркията, а на името на Иосифа Иофчевъ. тогавашния бълг. екзархъ.

Отлична патриотка, тя сподѣля сѫдбата на своя съпругъ, прегръща идеитѣ на революц. организация и става нейна ревностна апостолка — убеждава свои близки другарки, посвещава ги и е една отъ десетаркитѣ на женскитѣ групи. И днесъ тя се числи въ редоветѣ на организацията ни, редовно посещава събрания и конгреси и е вѣчна съпѫтница на своя другарь, върху чието здраве бди и трепери.

„Безъ нея, безъ нейната подкрепа, нищо не бихъ сторилъ", изповѣдва нейниятъ достоенъ съпругъ.

Поклонъ.

К. Х.

Димитъръ Г. Стефановъ

На 11 февруарий 1940 г. въ гр. Бургасъ се помина Димитъръ Г. Стефановъ. Той бѣ роденъ въ Бесарабия въ 1871 год. Потомъкъ е на старъ войвода отъ Родопа, още отъ времето на Дибича-Задбалкански. Стефановъ бѣ свършилъ правнитѣ науки въ Московския университетъ. Тамъ завършилъ и военното училище. Още като студентъ живо се интересувалъ отъ освободителното движение на брата-робъ. Следъ идването си въ свободна България, Дим. Стефановъ пламенно и всецѣло се отдава да служи на идеята за освобождението на поробенитѣ български земи. Въ кѫсо време той заема видни длъжности — сѫдия и помощникъ прокуроръ при окр. сѫдъ въ Варна, юристъ-консултъ въ Св. Синодъ и др.

Не престава да се интересува отъ положението на поробенитѣ братя. Желаейки да влѣзе въ непосрѣдно съприкосновение съ роба, той бива назначенъ за директоръ на Битолската м. гимназия. Тамъ въ скоро време съ своя благъ характеръ и добри обноски обърналъ вниманието на учители, ученици и граждани. Заедно съ вѣрни другари поисква тайно да редактира революционенъ вестникъ, печатанъ на циклостилъ, който намѣри голѣмъ приемъ въ всички слоеве.

По това време въ цѣлата гимназия витае революционенъ духъ, чийто отзвуци бързо се разнасятъ по всички краища всрѣдъ жадующия за свобода български народъ.

Турската власть влѣзла въ следитѣ на цѣлата дейность на Дим. Ссефановъ и поискала отзоваването му, заявявайки, че не гарантира за живота му.

Той се връща въ София. Заедно съ Туше Дели Ивановъ, а по-после съ Хр. Татарчевъ и Петъръ Арсовъ поема представителството на В. М. Р. О. и посвещава всичкитѣ си сили и способности въ служба на освободителното дѣло.

Съ своя благъ характеръ и голѣма скромность той успѣваше да преодолява всички разногласия и мѫчнотии на времето.

Той живѣ и работи въ една епоха на крайно високъ подемъ на духа и на истински идеализъмъ и себеотрицание въ светото дѣло за свободата на братята отвѫдъ Рила и Родопитѣ.

Презъ зимата на 1902 г. въ неговата квартира на ул. „Св. Ив. Рилски" сѫ ставали важни съвещания на всички апостоли и ратници за свободата на чело съ Гоце Дѣлчевъ, Г. Петровъ, Ян. Сандански, М. Гирджиковъ и много други, за да се обсѫди въпроса за бѫдещитѣ революционни действия на В. М. О. Р. О.

Презъ 1903 г. Д. Стефановъ е въ Пиринъ и взима участие въ подготовката на възстанието, като бѣ избранъ за членъ въ щаба.

Той взе участие въ конгреса въ Пиринъ планина, за да се опредѣли датата на възстанието, и разпредѣление на силитѣ. Въ Пиринъ сътрудничеше на П. Яворовъ въ издаването на революционния листъ „Свобода или смъртъ". Въ Разложко по време на възстанието 1903 г. той бѣ въ щаба и взе участие при нападението на с. Бачево и изгарянето на с. Бѣлица. Следъ като настѫпи зимата, Стефановъ заедно съ много свои другари се прибра въ София.

Той, обаче, не престана да се интересува отъ освобод. дѣло и вѣрваше, че ще настанатъ по-свѣтли дни, ще падне тиранията и лѫчитѣ на свободата ще стоплятъ сърдцата на поробенитѣ братя

Следъ това покойниятъ се отдава на свободна работа, адвокатъ въ гр. Бургасъ, кѫдето бѣ избиранъ кметъ на града и нар. представител.

Участвувалъ е въ общоевропейската война като ротенъ командиръ и билъ тежко раненъ.

Починалъ е скоропостижно и преждевременно, като дълбоко опечали семейство, роднини, приятели и познати.

Д. Стефановъ бѣ голѣмъ борецъ за свободата на Македония. Той бѣ храбъръ воинъ, взелъ участие въ войнитѣ, добъръ и примѣренъ общественикъ и милъ съпругъ.

На опечалното семейство ще кажемъ за утѣха, че той изпълни своя дългъ къмъ родъ и родина, общество и държава и че то трѣбва да се гордѣе съ дѣлата на своя патронъ.

Богъ да го прости, вѣчна му паметь.

Л. Т.

М. Матовъ, прѣдсѣдатель на Битолски Рев. Окржгъ и воиводитѣ заедно.

1.**Гюрчинъ Петровъ Веляновъ,** отъ с. Слатина, Охридско, районенъ войвода; 2. **Георги Раловъ,** отъ с. Свѣта, Крушовско; **3. Никола Досевъ,** отъ с. Загоричени, войвода Битолски-Полски; 4. **Коста Костурски,** отъ с. Куманичево Костурско, Прил. районенъ войв. 5. **Димко Боговъ,** род. отъ гр. Велесъ, Кичевски войвода; 6. **Пеце Христовъ,** отъ с. Неволяни (Леринско) районенъ войвода; 7. **Лазаръ Цириовъ,** отъ с. Вранища, Стружко-Окридски воивода; 8. **Стоянъ Мариовчето,** войвода отъ М. Мариово; 9. **Кръсто Алексовъ,** отъ гр. Дебъръ, Кичевски околийски войвода; 10. **Кръсто Трайковъ,** отъ с. Крушйе, Ресенски окол. войвода; 11. **Миланъ Матовъ**, началникъ Битолски рев. окржгъ; 12. **Блаже Кръстевъ Биринчето,** отъ с. Бирино, Круш. район. войв. 13. **Кръсто Леондевъ,** отъ. с. Неокази, Леринско район. войв.; 14. **Динко Драговчето,** отъ с. Драгошъ, Битол. р. войвода; 15. **Трайко Зойката,** отъ с. Бешища, Прил. р. в. 16. **Кръсто Малико**, отъ с. Асаново село, Лерин, р. войв.; 17. **Славчо Пирчевъ**, отъ с. Брезникъ, Бит. р. войв. 18. **Ангелъ Секуловъ Вълчевъ,** отъ с. Базерникъ, Бит. р. войв.; 19. **Божинъ. С. Вълчевъ,** отъ с. Дренокъ, Стружко - Дебърски р. войв.

Революционната епоха въ Костенарията — 1903—1908 год.

Костенарията носи своето название отъ туй, че почти всичкитѣ планински хълмове сѫ покрити съ кестеневи гори. Намира се на южния край на Костурско и се състои отъ около 15 села. Заобиколена е отъ югъ и западъ съ чисто гръцки села, а отъ северъ съ турски. Въпрѣки всички неудобства на разположението, тукъ се разиграха най-голѣмитѣ борби съ общитѣ ни врагове.

Презъ 1903 г. пролѣтьта се предвиждаше, че ще има възстание и войводитѣ решиха да усилятъ своята дейность — да насърдчатъ селянитѣ.

Сблъсквания съ аскера не се избѣгватъ. На 31 май 1903 г. се даде едно голѣмо сражение въ мѣстностьта Локвата — Джмбенско землище, въ което четитѣ дадоха 13 жертви, а аскерътъ около 70.

Въ началото на м. юний 1903 год. г. Чекаларовъ и Митре Влаха се прехвърлятъ въ Костенарията въ с. Старичени, дето пристига и Иванъ Поповъ съ своята чета.

По пѫтя си въ мѣстностьта Кюго до Старичени Поповъ срещналъ 7 помаци отъ с. Забърдени, които закаралъ при Чекаларовъ.

На другия день бѣ заловенъ и пѫдаря въ с. Лудово, единъ зълъ арнаутинъ.

Единъ отъ заловенитѣ помаци избѣгалъ и посочилъ селянитѣ, които бѣха донесли храна на четитѣ. По тази афера Кирякъ Шкуртовъ и Стефанъ Атанасовъ избѣгватъ при четитѣ, а Михалъ Балючевъ, Янко Тяневъ и Сидеръ Узуновъ бидоха арестувани и осѫдени.

Съединенитѣ чети се прибраха въ планината Одре; тукъ стояха три дни, прехранвани отъ селянитѣ на с. Осничени; третиятъ день и тукъ заловиха единъ изедникъ на име Шемето, пѫдаринъ на с. Скълско.

Отъ Одре планина четитѣ се опѫтиха и стигнаха въ единъ параклисъ въ землището на с. Здрелца, мѣстность безводна и гола. Поради голѣмата жажда, тѣ не можаха да дочактаъ вечерьта, а още въ видело излѣзнаха на височината въ землището на гръцкото село Костурадже. По нивитѣ завариха жетвари гърци, на които Чекаларовъ се представи за гръцки войвода. Тѣ се зарадваха и почнаха да викатъ Зито и Елефтерия (да живѣе свободата). Другата вечерь престояхме въ буката на с. Чурилово.

12 юлий 1903 г. четата се раздѣли на две; Чекаларовъ, Митрето Влаха, и Пандо Кляшевъ съ 40 четници заминаха за Анаселицата — гръцки села — да заловятъ единъ голѣмъ деребей, а Поповъ съ 30 души остана въ корията надъ с. Емборе — Кайлярско. На 13 VII къмъ обѣдъ дървари турци дохождатъ въ гората и незабелязани отъ часовитѣ попадатъ въ лагера ни. Изненадани, ние скочихме на кракъ въ тревога и до като се разберемъ, турцитѣ избѣгватъ и разправятъ, че въ корията има повече комити отколкото дървета. Селянитѣ турци, подплашени, хукватъ да бѣгатъ къмъ Кайляри и забиратъ населението, та образуваха една грамадна върволица отъ бѣгащи, безъ да нма кой да ги гони. Възползуванъ отъ гледката, Поповъ държа едно назидателно слово — колко е ужасно изгубване присѫтствието на духа.

На 14. VII. престояхме въ гората надъ с. Бобища. Изненадани бѣхме отъ аскеръ, но, благодарение на голѣмата тишина, не бѣхме открити. На 18 юлий сме въ с. Блаца, дето се бѣ завърналъ и Чекаларовъ отъ Анаселицата и презъ с. с. Вишени и Шестево стигнахме въ Осоя въ землището на с. Дрѣновени.

20. VII. Писма отъ Окрѫжния комитетъ бѣха стигнали още на 12. VII. Куриеритѣ търсятъ четитѣ, но никой не знае дирята ни. Къмъ обѣдъ дрѣновенци се научиха за пристигането ни и ни донесоха писмата. Разбрахме, че възстанието е провъзгласено за сѫщия день. Чекаларовъ свика всички войводи и секретари и заповѣда да се напишатъ окрѫжни до всички села за да възстанатъ. Четницитѣ наскачатъ около войводитѣ съ нетърпение да чуятъ новинитѣ.

Чекаларовъ гръмогласно заяви: „Братя! Многоочакваниятъ день дойде и ний излизаме на открито да се боримъ съ вѣковния неприятель. Да живѣе Македония!!!“ Едногласно ура разцепи въздуха и всички се поздравлявахме съ Христосъ Възкресе и съ честита свобода! Нѣма човѣкъ, който да може да опише възторга, съ който се посрещна тая весть. Искаше ни се да имаме криле, да хвъркнемъ и догонимъ аскера, та да почнемъ открито борбата. Никой не мислѣше, че ни предстоятъ лишения, опасности и смъртъ.

О Боже, какъ нѣмамъ това силно перо, та да опиша опиянението, което завладѣ лагера! Следъ обѣдъ се разпратиха писмата по селата. Даваше се нареждане, коя милиция на кѫде да се зачисли и работата, която трѣбваше да извърши.

За Костенарията се взе решение да не възстава. Поради мѣстоположението си тя би била изложена на погибель. Дадоха се инструкции — тукъ само да се охраняватъ отъ близкия башибозукъ.

На Костенарийския районенъ началникъ Георги Христовъ се възложи да отиде въ гр. Хрупища и съ помощьта на милицията да хвърли нѣколко бомби за респектъ, да се прекѫснатъ и телеграфнитѣ жици. На Джупанци и Джмбенци се възглаше — по-смелитѣ да влѣзатъ въ гр. Костуръ и вечерьта да хвърлятъ нѣколко бомби да всѣятъ паника, а часть отъ старитѣ четници и милицията начело съ Чекаларовъ пъкъ ще форсира града. Другата часть ще обстрелва казармитѣ, които отстоятъ на два километра, та да не се даде възможность на аскера да дойде на помощь на града. Изглежда този планъ е билъ изработенъ отъ по-рано отъ всички началствующи.

Споредъ плана вечерьта стигнахме до циганската махала и останахме да чакаме експлодирането на бомбитѣ, та да навлѣземъ въ града. — Костуръ е обграденъ отъ вси страни съ вода — само една малка ивица земя го съединява съ сушата. Къмъ два часа следъ полунощь пристигнаха куриери, които съобщиха, че терориститѣ не сѫ могли да влѣзнатъ въ града, понеже отъ една седмица турцитѣ бѣха запретили да се влиза въ него следъ залѣзъ слънце. Като се получи това известие, всички наскърбени се върнахме къмъ планината надъ с. Апоскепъ, дето развѣхме възстаническото знаме. Отъ Костуръ, който отстои само на петь километра, всичко се виждаше: — турци и гърци, събрани по балкони и височини, не смѣеха да предприематъ каквото

и да е. Телеграфнитѣ жици по всички направления сѫ прекѫснати, градътъ изолиранъ и турцитѣ изумени.

Следъ пладне Митрето Влаха замина да нападне гарнизона въ с. Кономлади, Лазаръ попъ Трайковъ за Билища, а Чекаларовъ — за гарнизона въ с. Вишени. Къмъ 5 часа следъ обѣдъ на 21 Юлий пѫтемъ за с. Вишени срещнахме 40 души помаци отъ с. Жервени, и ги пленихме. Близо до с. Вишени 15 души аскеръ носятъ провизии за гарнизона. Открихме по тѣхъ огънь. Излѣзе и гарнизонътъ отъ селото и въ лозята се започна усилено сражение.

Аскерътъ отстѫпи за Костуръ и ний влѣзохме тържествено въ селото. Пристигна и Митре Влаха, който съобщи, че гарнизонътъ отъ с. Кономлади преди неговото идване е избѣгалъ. Презъ с. Блаца продължихме за с. Прекопана да нападнемъ гарнизона, но докато стигнемъ, аскерътъ избѣгълъ и влѣзнахме въ селото безъ препятствие.

На 22 VII следъ малка почивка потеглихме отъ Прекопана за планината Върбица.

На 23 VII куриери отъ Загоричени ни съобщиха, че Пополеколъ се колебае да възстане. Чекаларовъ слезна въ Загоричени и съобщи на другитѣ полски села, че двоумение не може да има, а всички да се явятъ предъ революционото знаме за свободата на Македония, и тѣ се присъединиха.

Сѫщия день въ Клисурския монастиръ Никола Андреевъ (Алай-бей), мокренски войвода, има сражение съ клисурския аскеръ и даде 6 души жертва.

До като Чекаларовъ събираше възстаници, отъ върха Върбица Поповъ забѣлѣзва, че многобройна войска отъ Суровичъ се опѫтва къмъ Костуръ. Веднага съобщава това на Чекаларова и го предупреждава, че той ще хване прохода на „Дауло“ а Чекаларовъ да се яви въ Орлякъ отъ югъ. Къмъ 4 часа аскерътъ наближава „Дауло“, Поповъ командва огънь. Започва се силно сражение. Клисурскиятъ аскеръ подкрепенъ отъ андарти на чело съ ренегата Вангелъ, род. отъ с. Сребрено, бившъ четникъ, (гавазинъ на костурския гр. владика) взиматъ живо участие, обаче ние успѣхме да ги прогонимъ и панически всички избѣгватъ къмъ Кайляри. Въ разгара на сражението пристигна и Чекаларовъ отъ югъ надъ Клисура и съ гърмогласно ура ускори бѣгството на турцитѣ. Петь ездитни коня и единъ файтонъ, нѣколко впрегателни талиги съ кухненски принадлежности и единъ андартинъ на име Георгаки, родомъ отъ о. Критъ, останаха въ наши ржне.

Къмъ 7 часа Поповъ отъ истокъ, Чекаларовъ отъ западъ влизатъ въ гр. Клисура — 800 кѫщи власи-гъркомани, седалище на гарнизонъ и мюдюрлукъ.

Посрещането ни бѣ триумфално — неспирни викове ура и зито. Отъ казармата и мюдюрлука взехме потрѣбното, а непотрѣбното изгорихме. Коня на мюдюрина, едно много пъргаво черно конче арабска порода, Чекаларовъ язди до края на възстанието.

Следъ единъ престой отъ день и половина. потеглихме за пл. Върбица. Разгънахме платненитѣ палатки и поставихме казанитѣ да се приготви храна. Конетѣ се взеха отъ Поповъ, Розовъ, попъ Трайковъ и Мих. Николовъ.

Не обезпокоявани отъ никого, тукъ се държахме до 15 VIII. Следъ превземането на Клисура Костенарийската чета замина за района си да пази да не станатъ нѣкои изстѫпления. Въ началото на септемврий възстаницитѣ се раздѣлиха на две групи. Едната, по-голѣмата, замина за Мориховско, а другата къмъ Албанскитѣ села, къмъ Грамосъ: въ Костурско бѣ пристигнала многохилядна турска сганъ, трѣбваше да се избѣгнатъ лишни жертви.

Чекаларовъ съ 120 души изнесе още едно славно сражение на планината надъ с. Апоскепъ. То бѣ кръвопролитно за турцитѣ. Дойде се до ржкопашенъ бой, при все това четата даде само една жертва. Въ полето на Маняския орманъ се съединихме съ Костенарийската чета, а следъ единъ день почивка потеглихме за с. Несрамъ, дето опожарихме кѫщата на предателя Коста Сребренъ и дюкяна на Мельо Д. Качауновъ. Пострадаха и Павльо Палябеговъ и единъ турчинъ отъ с. Желегоже. Отъ Костуръ пристигнаха нѣколко предатели отъ с. Несрамъ, придружени отъ войска. Четницитѣ откриха стрелба и войницитѣ избѣгаха безъ сражение.

Въ Несрамъ се присъединиха къмъ четата Пандо Ризовъ, учитель, и Христо Ан. Капитанчето. Въ Хрупища Георги Христовъ не успѣ да извърши атентатъ: още първия день аскерътъ бѣ заловилъ първенцитѣ отъ града и бѣ убитъ Янко Кръстевъ. Георги Христовъ, съ Яни Хаджи Паскалевъ и Борисъ Бацеловъ — току що завършилъ Битолската гимназия — се присъединиха къмъ четата.

Къмъ 5 IX отъ с. Несрамъ потеглихме на западъ, безъ да знаемъ мѣстата и безъ куриеръ. Стигнахме до едно село и понеже не знаехме какво е то, се приютихме въ гората. Отъ единъ овчарь узнахме, че селото се казва Тухулъ съ 30 кѫщи гърци, и 40 мохамедани арнаути. Чекаларовъ ми диктува и азъ писахъ на гръцки до първенцитѣ на селото — съобщихме, че ние се боримъ противъ тиранията и че не закачаме никого, който не ни се противи. Подканихме ги да ни посрещнатъ, безъ никой да се плаши и бѣга.

Турцитѣ ведно съ гърцитѣ решиха да ни посрещнатъ, но бирникътъ пристигналъ отъ друго село и като се научилъ, че Чекаларовъ се намира на близо и ще дойде въ селото, провикналъ се: „Вий сте глупци, дето решихте де посрещате комити. Не знаете ли, че само коньтъ на Чекаларовъ ще изеде 10 турци“. Отъ уплаха турцитѣ се отеглятъ отъ селото. Омеръ ага, Мерсинъ ага викатъ първенцитѣ — даватъ имъ ключеветѣ отъ конака и имъ казватъ: „Всичко оставяме на разположение на комититѣ и съжаляваме, че нашитѣ съселяни се уплашиха, та не искатъ да ги посрещнатъ“.

Къмъ 3 часа следъ обѣдъ влѣзнахме въ селото посрещнати най-радушно отъ гръцкото население. Чекаларовъ даде нареждане да се обискиратъ турскитѣ кѫщи и, ако се намѣри нѣкоя българска вещь отъ опожаренитѣ села, да се вземе — друго буквално нищо да не се пипа — ще има строго наказание.

Почна се обиска. Младежи мохамедани отъ това село, подкрепени отъ другитѣ села, отъ една височина започватъ да ни обстрелватъ. Чекаларовъ заповѣда да се опожари турската махала.

Продължихме на западъ. При с. Ливада нова престрелка. По-нататъкъ при село Захарий сѫщо. Тукъ има останки отъ стариненъ монастиръ „св. Захарий“ Продължихме за с. Фуша и с. Вретеникъ — навсѣкѫде престрелки и пожари.

На 8 IX рано сутриньта виждаме една занемарена черква край неизвестно намъ село. Отъ първата кѫща излѣзна познатъ влахъ отъ гр. Хрупища. Почна да ни цѣлува и кани въ кѫщи, но ний отказахме — другаритѣ ни чакаха. Това бѣ село Грамосъ въ подножието на едноименатa планина. Обитава се отъ власи, само лѣтно време. Влѣзнахме въ селото посрещнати съ блогадарности, че го отървахме отъ арнаутитѣ. Чекаларовъ заповѣда да приготвятъ обѣдъ и ни донесатъ въ близката гора, кѫдето ще преспимъ — да си отпочинемъ отъ голѣмия походъ. Къмъ обѣдъ 5 души четници провѣряватъ дали е готовъ обѣда. Една многостотна сганъ албанци нападатъ селото и се почва престрелка. Чекаларовъ се притича на помощь и се почва силно сражение, което продължи до вечерьта. Албанцитѣ отстѫпиха съ много убити и ранени, а ние дадохме единъ убитъ и Кольо Добролитски раненъ въ устата. Следъ сражението Чекаларовъ се научи, че една група албанци останала въ черквата. Обсадихме черквата и се даде заповѣдь да я бомбадираме, но селянитѣ съ сълзи на очи молятъ да не правимъ това — вѫтре имало и 30 души първенци задържани отъ албанцитѣ. При тия молби Чекаларовъ отстѫпи.

На 9. IX. стигнахме въ с. Денско, населено съ власи повечето познати отъ Хрупища. Нахранихме се съ хубавъ и изобиленъ кашкавалъ. На 10. IX. стигнахме въ Мирославица, албанско и праздно село. Намѣрихме въ изобилие медъ и пчели.

На 11 стигнахме селата Котелци и Пчелско — гръцки, и бѣхме посрещнати братски. Отъ тукъ излѣзнахме на планината Горуша. Бѣхме заповѣдали да ни донесатъ отъ дветѣ села хлѣбъ. Продоволствуваха ни три деня. На третия день Чекаларовъ ми продиктува едно благодарствено писмо до селянитѣ.

На 15. IX се появи войска. Играхме съ нея на гонениця почти три дена. Мѣстото не допускаше сражение: навсѣкѫде гѫста гора, та напраздно биха се хвърляли патрони. На планината Горуша има единъ върхъ, наречень Пиргосъ. Чекаларовъ съ щика издълба и написа една плочка за споменъ, че сме били на бивакъ. Обърнахме плочата наопаки и я заровихме въ земята.

На 18. IX. прекосихме Костенарийскитѣ села, прибрахме оржжието на населението, затрихме едного въ с. Старичени и се прехвърлихме къмъ Корещата. Въ Кономладската планина войска ни изненадва и при една малка престрѣлка пада убитъ Борисъ Бацеловъ отъ гр. Хрупища. Последва нареждане милицията да се обезоржжи и предаде, понеже ще има амнистия, а старитѣ четници, кой на. кѫде може да се оттегли за презимуване.

(Следва) **К. Шкуртовъ**

Сиропиталище Битоля

Илинденското възстание, най-голѣмото и най-организираното отъ всички възстания на бъл. народъ противъ тиранията, която го душеше цѣли 500 години, следъ 4-месечна борба бѣ потушено по най-жестокъ начинъ. Отмъщението на сатрапа, който виждаше въ него дръзкия опитъ да бѫде отхвърленъ окончателно въ мѣстото откѫдето бѣ дошълъ, бѣше всестранно. Нито едно срѣдство за мъсть и наказание, каквото и най-жестоката инквизиция не бѣ практикувала, не бѣ спестено за нещастната изтерзана страна. Села и паланки въ вьзстаналата область предъ очитѣ на цивилизования свѣтъ бѣха обърнати на пепелища и населението имъ бѣ прогонено отъ родна стрѣха. Грамадни населени области опустѣха. Гладни, голи, безъ нищо на гърба и въ джоба, най-нещастнитѣ хора на свѣта, българитѣ отъ Македония, се преселиха въ градове, предимно въ Битоля, предъ представителитѣ на европейскитѣ сили, предъ най-висшата власть въ западна Македония. Зима люта и страшна дойде да тури край на страданията и на живота на пощаденото презъ време на вилненията на башибозукъ и редовна армия. Дете въ майка пропищѣ. Явиха се и болести, които прибраха преждевременно въ гроба по-отпадналото младо и старо. Невръстни сираци, лишени отъ бащинска грижа и майчина милувка. бѣха прибрани отъ състрадателни благодетелни хора, отъ хора сами лишени отъ възможностьта да отгледатъ своитѣ рождени деца. Пѫтища обезлюдѣха, тържища занемѣха. Никаква надежда за животъ. Страхъ и трепетъ обхвана всички слоеве на българското общество. Никой не смѣе да напусне домъ и огнище. Всичко очаква края на своя животъ.

Въ тѣзи минути на крайно униние жена една, немощна и слаба тѣломъ съ несломима вѣра, че духътъ на българина не е окончателно сломенъ, че той е само притаенъ всрѣдъ вихъра на настаналата суматоха, подтикната отъ велико състрадание и най-силно алтруистично чувство, тръгва изъ села и градове като нѣкакъвъ вдъхновенъ проповѣдникъ отъ първитѣ християнски времена и буди надежди, бие на чувства и събира срѣдства за създаване на I-то сиропиталище въ тази окаяна страна, чиито власти знаеха само да ограбватъ, само да биятъ и убиватъ, безъ да имъ дойде на умъ дългътъ, който тѣ иматъ къмъ невръстнитѣ дечица, които тѣ съ собствената си ржка лишиха отъ тѣхнитѣ майки и бащи, отъ тѣхнитѣ домове и отъ спечеленитѣ отъ редъ поколѣния тѣхни срѣдства за животъ и бѫдаще.

Така, при редъ опасности за живота, г-жа Зах. Юл. Шумлянска, придружена отъ съпругата на военното аташе при бълг. консулство въ Битоля г. Ракаровъ, съ своята убедителность, съ своя горещъ апелъ до населението на цѣлия битолски край, който тѣ обиколиха при ужасни несгоди и лишения, туриха основитѣ на сиропиталище „Битоля“ въ самия градъ Битоля и прибраха въ него всички сираци, чиито бащи загинаха въ борба за свободата на измѫченото отечество.

И тръгна сиропиталището: бакали, зарзаватчии, млѣкари, касапи, хлѣбари, рибари счетоха за свой дългъ да доставятъ най-добритѣ свои продукти да отхранятъ оставенитѣ на произвола на сѫдбата нещастни сираци, да бѫдатъ тѣ настанени добре, за да се отгледатъ достойни замѣстници на тѣхнитѣ бащи, бѫдещи борци за доспечелване свободата, която бѣ почнала да проявява първитѣ свои пристѫпи надъ озлочестеното отечество.

Македонската жена настанена въ свободна България неможа да остане глуха предъ зова на своята сестра. Въ София се образува женско македонско д-ство, което бѣше си създало за цель да подпомага инициативата на битолчанки. Нуждитѣ за тази задача срѣдства почнаха да постжпватъ обилно и работата тръгна отлично.

Но скоро настжпи разрухата на националнитѣ ни идеали и стана... „отъ турско по-лошо".

Всичко създадено съ толкова рискове и мжки бѣ съкрушено. Децата въ Битоля се разпилѣха а тукъ, въ България, надойдоха стотици хиляди бѣжанци. И нови сираци затропаха по чуждитѣ порти, на съвестьта и на състрадателностьта на настанилитѣ се презъ блаженитѣ за България дни на мѣстожителство македонски българи. И македонското женско дружеството въ София пое грижитѣ и инициативата на битолската жена. Основа се сироп. „Битоля" въ София, което пое дѣлото на едноименното сироп. отъ гр. Битоля.

Благородни жени, състрадателни и благодетелни, впрегнаха се да отговорятъ на безгласния апелъ отправенъ имъ отъ гладуващитѣ сираци, които безъ тѣхна подкрепа биха изгинали отъ лишения, отъ мизерия и гладъ. И тѣзи наши достопочтени сестри зарѣзаха часть отъ задълженията, които собственитѣ имъ семейства налагаха и по примѣра на битолската имъ сестра създадоха отъ нищото велико нѣщо и както е казано „Въ началѣ бѣ слово, и слово бѣ духъ" така и тукъ самата имъ помисъль — искрена и честна — съ Божията благословия и съ подкрепата на обществото създаде първото по рода си сиропиталище въ цѣлата свободна страна.

На 15. II., на праздника Сретение Господне, мак. женско дружество празднува своя патроненъ праздникъ. На тоя день то кани и посреща съ открито лице и съ спокойна съвесть за отлично изпълненъ дългъ бълг. общество и мълкомъ, безъ пищни фрази, безъ апломбъ то заявява най-велегласно „Елате ии вижте! Вижте нашата палатна сграда, вижте нашата обстановка и уредба, вижте кржглитѣ и загладени лица на нашитѣ 100 питомци, вижте възпитанието, което ние имъ даваме, елате на трапезата да вкусите отъ храната, която имъ предлагаме, — приятна, питателна и разнообразна — вижте нашитѣ грижи по тѣзи деца, които ние считаме за свои рождени деца, вижте условията, които имъ създаваме да се чувствуватъ тѣ като въ свой домъ — при свои майки и сестри — вижте тѣхното облѣкло стегнато и чисто, вижте тѣхнитѣ тѣла окжпани и омити, вижте тѣхния успѣхъ и поведение въ училище, вижте тѣхното чинно държане въ сиропиталището, на улицата и въ училището, запитайте тѣхнитѣ учители и учителки доволни ли сж отъ нашитѣ деца и не служатъ ли тѣ за назидание и примѣръ предъ тѣхнитѣ съученици, елате вечерно време въ заведението ни при занятия и въ свободно време, не образуватъ ли тѣ едно общо семейство при тѣхнитѣ майки — настоятелкитѣ на дружеството и възпитателкитѣ имъ — чуйте тѣхнитѣ пѣсни и декламациитѣ имъ, които тѣ изразяватъ съ такова чувство и възторгъ, вникнете въ бждещето, което ние имъ създаваме и подготовката имъ за отлични бждещи гражданки и граждани, вижте и що ли не още — може ли всичко да се изброи! — и съ чиста съвесть, предъ Бога и предъ Царя заявете — заслужава ли тоя нашъ институтъ подкрепата на обществото и на отдѣлния гражданинъ и има ли начинание и дѣло, което би заслужавало по-голѣмо съчувствие, по-голѣма подкрепа отъ всѣко мисляще сжщество, отъ всѣки надаренъ отъ сждбата съ що годе състояние, и не следва ли всѣки българинъ, особено всѣки макед. българинъ — да мисли за бездомнитѣ македонски деца и да подпомага тѣхната издръжка -- единствено нашето заведение е въ състояние и е най-пригодно да овѣковѣчи паметьта и благодеянието, състраданието и алтруизъма на достойнитѣ граждани на най-достойния но най-злощастенъ народъ, който сжществува на земята — българския народъ!

Прибрали сме 100 деца. А злощастието е потъмнило лицата на хилядници подобни сжщества. Защо и тѣ да не се радватъ на благата, които сироп, „Битоля" тъй щедро предлага на своитѣ питомци!

Бихме имали възможность да удвоимъ, не, да опеторимъ числото на настаненитѣ деца, стига да има отзовчиви сърдца да доизградимъ нашия домъ като на 600-тѣ квадр. метра построена площь надъ двата му етажа издигнемъ още други 2—3 етажа, за да създадемъ нѣщо велико, *нѣщо неземно, велико* както е велика земята, която ни е родила, както е велика саможертвата на всички велики наши мжченици, които сложиха кости предъ свещения отечественъ олтарь за величието на българския родъ!..

И ние, свидетелитѣ на очарованията, които

представлява дѣлото на макед. женско д-ство, изразявайки своята най-дълбока почить предъ настоятелството на д-вото, покланяйки се предъ тѣхния починъ и препълнена съ най-голѣма преданность дейность, сваляйки шапка предъ всичко що сѫ сторили тѣ за височайше признатото първенство на сиропиталище „Битоля" предъ другитѣ сиропиталища въ страната и въ София, отправяме апелъ горещъ и сърдченъ къмъ всички макед. българи да не забравятъ сироп. „Битоля". При всѣки случай на семейна скръбь и радость, при всѣки по-тържественъ за тѣхъ день и праздникъ да не забравятъ децата на „Битоля", които всѣка вечерь отправятъ топли молитви къмъ Бога да дари здраве и щастие на живитѣ, да упокои въ вѣчнитѣ Си селения духа на умрѣлитѣ наши братя, които съ подкрепата си сѫ помогнали за преуспѣването на това ултра благородно начинание, което може да служи за гордость на македонската емиграция.

Редъ достойни наши първенци въ духовната и материалната ни култура напустнаха земния си животъ, безъ да помислятъ за нещастнитѣ сираци, и сами тѣ, не удостоени отъ провидението да се радватъ на отъ сърдце чада, оставиха своитѣ богатства кому трѣбва и не трѣбва и съ тази си постѫпка станаха причина да се създадатъ крамоли за дѣлба. Какъ тѣ не откриха сърдцата си предъ страданията на гладни, голи и боси сираци, какъ тѣ не се трогнаха отъ дѣлото на макед. женско д-во и какъ не подпомогнаха неговитѣ старания, а сѫщевременно и страдания — не е лесно да се грижишъ за отглеждането на 100 деца!

Да не остане състоятеленъ македонски българинъ, безъ да е далъ, безъ да е завещалъ на сиропиталище Битоля! **К. Хр.**

гр. Неврокопъ

Неврокопъ е разположенъ въ политѣ на дивния Пиринъ. Презъ града минава малката Неврокопска рѣка, която въ миналото правѣше при наводнение голѣми пакости. Презъ турското робство Неврокопъ бѣ центъръ на голѣма кааза (околия), съ 160 села — повече български съ будно население. Даже въ по-далечното мннало и Разложката околия е влизала въ Неврокопската. Следъ това се отдѣля поради географскитѣ условия въ самостоятелна околия. Неврокопъ сега е китно хубаво градче съ 10,000 души жители. Както въ миналото така и сега е оживенъ центъръ, въ който всѣка седмица става голѣмъ пазаръ, дето се стичатъ селяни отъ всички села, за да купуватъ и продаватъ стокитѣ си. Това става почти всѣки день въ по-малъкъ размѣръ.

Още въ турско време тукъ бѣха развити разни занаяти: звънчарство, самарджийство, опинчарство, обущарство, дрехарство, грънчарство и пр.

Всѣка есень ставаше и става голѣмъ панаиръ на край града при панаирската ливада. Идваха търговци отъ всички крайща на Македония, па даже отъ Солунъ, Цариградъ, Гърция и др. страни. На панаира се излагаха и излагатъ разни стоки, но най-вече добитъкъ — цѣли стада. Въ турско време града имаше III-класно училище съ пансионъ, а сега, гимназия съ хубаво, голѣмо здание. Навсѣкѫде и всѣкога се чуваше хубава звучна българска речь.

Още въ 1894 г. Св. Екзархия издействува разрешение за назначението на Неврокопски митрополитъ. Първиятъ български митрополитъ бѣ Иларионъ. Той закупи зданието на Тефикъ бей и настани въ него митрополията. Иларионъ бѣ благороденъ и добродушенъ монахъ. Българитѣ навсѣкѫде го приеха равнодушно. Съ неговото назначение гърцизъма въ околията съвсемъ угасна.

Грижитѣ на Митрополита за напредъка на черк. училищно дѣло въ епархията му бѣха постоянни и навременни. Той често обикаляше селата не само въ Неврокопско, но въ Разложко и Г. Джумайско. Презъ 1912 год. той се оттегли отъ епархията си и се завърна въ родното си село Церова-Кория (Търновско) и въ 1925 год. се помина, като завеща 200,000 лв. за благотворителни цели и то най-вече за гр. Неврокопъ.

Презъ време на войнитѣ неврокопчани преживѣха тежки изпитания на радости и скърби. Щастливи бѣха, обаче. че останаха въ предѣлитѣ на майка България, да се радватъ на свободата.

Следъ преживѣлитѣ тежки моменти, настѫпи спокойствие и градътъ почна усилено да се благоустройва. Има прави улици, хубави обществени здания, като гимназията, митрополията, тютюне-

Общъ изгледъ отъ гр. Неврокопъ

вата кооперация, други тютюневи складове, две черкви и хубавъ паркъ на край града. Въ хигиенично отношение личи, че се проявява живъ интересъ за здравословното състояние на населението. Военниятъ гарнизонъ много помогна за издигането на града.

Казармитѣ сѫ на високо и видно мѣсто.

Сега околията има 12 общини съ 68 села и брои 58,000 население — доста голѣма, макаръ че голѣми български села, като Каракьой Долно Броди, Старчища, Черешово, Ливадища, Бѣлотинци и пр. — останаха въ предѣлитѣ на Гърция. Грижитѣ за напредъка на града и околията не трѣбва да престанатъ, а напротивъ, тѣ трѣбва да се засилятъ още повече, особено относно стопанския напредъкъ.

Прави впечатление, че още не е сторено нищо за минералнитѣ бани на р. Канина. Това голѣмо природно богатство трѣбва да се използува за здравето на народа. Нуждни сѫ грижи за уреждането имъ, за да се пригодятъ и посещаватъ.

Твърде малко е направено и за „Топлицата". Този голѣмъ изворъ, това национално богатство, сѫщо

Неврокопъ. Главната улица.

трѣбва да се уреди, за да стане красиво лѣтовище.

Наредъ съ напредъка на благоустройственитѣ предприятия въ града, трѣбва да се насочатъ грижитѣ и къмъ селата. Хубавитѣ селища край склоноветѣ на Пиринъ и Родопитѣ да се обърнатъ въ приветливи кѫтове, подобрени въ хигиенично отношение. Въ Неврокопската околия има на много мѣста и минерални богатства, нѣкои открити, други още скрити въ недрата на земята. Нека грижитѣ се насочатъ и въ това направление.

Отъ най-голѣмо значение е довършването на ж. п. линия до Нервокопъ за да се улесни превозътъ и да се свържатъ тѣзи далечни крайща съ голѣмитѣ желѣзо-пѫтни артерии по долинитѣ на Марица и Струма. Водниятъ синдикатъ въ Неврокопъ ще изиграе голѣма роля за стопанското издигане на тоя край.

Съ подобни грижи и старания ние ще бѫдемъ щастливи да видимъ Неврокопския край приветливъ кѫтъ съ своитѣ красоти и богатства. Всичко това може да се постигне при добра воля и желание.

Л. Т.

Какъ биде изпратена една скромна, но заслужила стружанка

На 18 февр. т. г. немногобройната стружка колония во столицата изпрати до вѣчното жилище тлѣннитѣ останки на своята заслужила съгражданка

Баба Зѐринка Евтимъ Тильова.

Безъ шумъ и безъ показъ изпълняваше тя своя човѣшки и отечественъ дългъ тъй, както, ако имаше повече люде да го изпълняватъ, на мнозина нещастни наши съотечественици биха били изтрити сълзитѣ, би билъ ободренъ отпадналіятъ имъ духъ и окриленъ за по-смисленъ животъ...

Познавайки добре безшумното дѣло на своята отминала во вѣчностьта съгражданка, стружката колония се стече масово на нейното погребение. Тя се раздѣли со покойницата, като помена нейното дѣло чрезъ следното слово на единъ свой членъ:

Опечалено събрание,

Тѫженъ човѣшки дългъ ни е събралъ тука всички стружани отъ София — дългътъ да отдадемъ последна почитъ на тлѣннитѣ останки на баба Зѐринка Евтимъ Тильова. Тази длъжность не произтича само отъ просто чувствуваната потрѣба да си вземемъ последно сбогомъ съ единъ членъ отъ не голѣмото наше семейство, каквото представлява нашата колония. Не! Баба Зѐринка изживѣ своя земенъ дѣлъ тъй, че задължи насъ, които оставаме, да дойдемъ тукъ и съзнателно да се поклонимъ, като спомнимъ *дѣлото*, во което всѣки човѣкъ продължава да живѣе...

Баба Зѐринка бѣше дъщеря на Тѐсета Тѐнасковъ отъ Струга; той е известниятъ на по-възрастнитѣ стружани кираджия-сайджия, който во продължение на десетилѣтия редовно по 2—3 пѫти годишно пренасяше стружанки и стружанчета до тѣхнитѣ съпрузи и бащи или братя и сестри во Влашко и во Шкодра; а на връщане отъ тамъ донасяше на цѣла Струга и околностьта „многу здрѐвье" и подаръци пѐшчези... И така поддържаше жива връзката между стружани, които робската невеля или необходимостьта да припечелватъ насѫщния си хлѣбъ, бѣше раздѣлила.

Напустнала Струга презъ 1890 год. и прибрала се при своя другарь во София, покойната мислѣше, че е временно тукъ, че скоро ще се върне пакъ во родния си градъ. Но годинитѣ минаваха, обстоятелствата на живота се слагаха така, че едно връщане во поробена Македония бѣше вече невъзможно... Копнежътъ по Родината обаче не загасваше во душата ѝ. И тя търсѣше да го задоволи во живо *дѣло*. Разбрана добре отъ своя добродушенъ другарь — отъ Евтима Тильовъ, нѣмайки рожба отъ сърдце, на баба Зѐринка станаха чеда и роднини всички стружанчета и стружани. Вратата на нейния домъ бѣха широко отворени за всѣки нашенецъ. Не само подслонъ намираше той тамъ, но и прехрана — со що дѐлъ Гѐспот — и майчинско и сестринско приласкаване, подкрепа на духа, когато живота во Столицата стана особено тежъкъ... Когато преди и около Илинденското въстание усилено заминаваха чети за Македония или се връщаха, станцията на всички стружани, преди да поематъ своя незнаенъ пѫть по-нататъкъ, бѣше домътъ на баба Зѐринка. По-късно — презъ войнитѣ — Балканската и Свѣтовната — стружани често со свои другари отъ и за фронта во София знаеха за свой домъ дома на тетка Зѐринка и на Евтима... И не бѣха рѣдки случаитѣ въ дома ѝ да намиратъ временно подслонъ и до 10—15 па и повече нашенци, заклевани отъ покойната да не се стѣсняватъ, да се чувству-

ватъ като у дома си... А докато тѣ спятъ и почиватъ, тя ще изпере или нареди да се изператъ долнитѣ имъ дрехи, ще ги позакърпи, а ако това не издържатъ, ще имъ даде нѣкоя премѣна на... Евтима... Така тѣхниятъ домъ на ул. Паисий № 74 бѣше станалъ истински

Народенъ домъ за стружани...

Отъ този домъ на 11 февр. 1922 г. бѣха изнесени до вѣчния имъ покой тлѣннитѣ останки на Христа Матовъ... Останкитѣ на народенъ човѣкъ се изнасяха отъ народния домъ...

Когато броятъ отъ този на онещастенитѣ отъ нашия край се засили во връзка со събитията за Македония и грижитѣ за тѣхъ вече не можеха да бждатъ по силитѣ на едного, баба Заринка дейно заработи да се обединятъ повече сили. Нейната работа за организиране и съживяване на Охридското женско дружество ще остане паметна като изразъ на съзнанието, до което се тя бѣше добрала съ своя здравъ практически разумъ.

Въ единението е силата.

Които сж работили со нея знаятъ много добре на колко нещастни нашенци е тя помагала, колцина е тя запазила отъ провала... Сжщитѣ много добре знаятъ мжката ѝ и оправдания ѝ гнѣвъ отъ разцеплението, що последва и въ това дружество. Защото у баба Заринка заключенията на ума ѝ се изграждаха върху нашепванията и подсказванията на сърдцето ѝ. А въ него имаше само *дейна любовь* къмъ всички, що страдаха или се бѣха обрекли да послужатъ на нашето отечество. И тъкмо, защото въ дѣлата ѝ се чувствуваше и виждаше това любвеобилно сърдце, всички ѝ отвръщаха со сжщо такава обичь още докато бѣше жива: до последната война тя бѣше *тетка* Заринка, а следъ това — *баба* Заринка. И това бѣше не само дань на почить къмъ годинитѣ; тонътъ, съ който се произнасяха тѣзи думи, явно издаваше нѣщо повече отъ една външна почить: не, той издаваше и спечелено сърдце...

Това бѣше презъ живота си покойницата — виновница на днешното наше печално събрание тукъ. За своитѣ възможности тя изживѣ смислено своя животъ, намирайки неговия смисълъ во дѣло и работа за другитѣ, особено когато тѣзи други сж слаби, нещастни, несретни. И со това ни кара да чувствуваме колко действителна е загубата со нейното отминаване во вѣчностьта. Но ние се примиряваме со неизбѣжното за всѣки смъртенъ, защото знаемъ, че за единъ такъвъ животъ

Богъ ще я прости,
Лека ще ѝ бжде пръстьта,
Както ще бжде вѣчна паметьта ѝ.

А сега нека се поклонимъ предъ нейнитѣ тлѣнни останки.

Ив. Х.

Българи взели участие въ освобождението на Гърция

Преди нѣколко години, току речи за пръвъ пжть, се хвърли задоволителна свѣтлина върху единъ важенъ въпросъ изъ гръцко-българскитѣ отношения въ началото на миналия вѣкъ. Професоръ М. Арнаудовъ разгледа дейностьта на д-ръ Селимински отъ Сливенъ, и между другото, се откриха имената на мнозина българи взели участие въ гръцкото възстание отъ 1821 г. Тогава между народитѣ тукъ на Балканитѣ е вѣелъ другъ вѣтъръ. Всички се увличали отъ съзнанието за общата вѣра и никой може би не се е досѣщалъ какъ може да се резвиятъ нѣщата понататъкъ.

Споменатиятъ трудъ има и тая добра страна, че вече можемъ да имаме представа за една позавършена дейность на вече известни борци за гръцкото освобождение, каквито сж македонскитѣ българи Хаджи Христо, Марко Бочаръ, Хаджи Стефко и пр.

Хаджи Христо, това е единъ отъ най-известнитѣ българи взели участие въ гръцкото възстание. Роденъ е въ с. Ниси, Воденско. На младини постжпилъ на служба въ конницата на пашата Хуршидъ въ Египетъ. Презъ 1821 г. когато се обявява възстанието въ Гърция, Хуршидъ паша билъ изпратенъ да усмири разбунтувалитѣ се християни. Тукъ Хаджи Христо се запознава съ задачитѣ на гръцкитѣ съзаклетници, увлича се въ тѣхнитѣ високи идеи, и, вмѣсто съ турцитѣ, той се присъединява къмъ гърцитѣ възстаници, като застава на чело на българската коница, дошла да се бие съ турцитѣ. Тактътъ и умението и личната храбрость, съ която се е сражавалъ Хаджи Христо, извиквали живъ възторгъ у всички. Не веднажъ той се явява на помощь въ най-критически минути и допринася за избѣгването на опасни разложения всрѣдъ възстаницитѣ. По тоя случай ето какво ни разказва гръцкиятъ историкъ Трикуписъ:

„Водачитѣ на двата враждуващи лагера всрѣдъ гръцкитѣ възстаници вече се готвѣха да се нападнатъ. Изведнажъ посрѣдъ тѣхъ излѣзоха двама български воеводи Хаджи Христо съ българска кавалерия и Хаджи Стефко съ българската пехота и държаха приблизително този езикъ на безумцитѣ, които щѣха да се изколятъ: — Ние преминахме планини и долини; ние и нашитѣ другари дойдохме да се сражаваме до васъ за кръста и гръцкия народъ; не ви искаме нѣкакво право за своитѣ заслуги, които вѣрваме сме допринесли, а ви молимъ само да ни застреляте всички до единъ, преди да сте се изклали. Защото не можемъ да преживѣемъ срама, да присжтствуваме при вашитѣ вжтрешни ежби, и то въ върховния моментъ на войната за освобождението на вашата родина. — Благодарение на тия две благородни души началницитѣ на двата лагера, опомнени, се помириха, за да отблъснатъ още веднажъ опасностьта, която застрашаваше плодоветѣ на толкова пролѣта кръвь."

Следъ освобождението на Гърция Хаджи Христо заема високъ офицерски чинъ въ гръцката армия и остава близъкъ на гръцкия краль. Въ учредителното народно събрание той е билъ избранъ като представитель на трако-македонскитѣ българи. Въ събранието, въ маниера си като гражданинъ отъ висока класа и въ частния си животъ той винаги е напомнялъ за своята българщина. За него между другото въ една най-нова гръцка енциклопедия се казва: „Хаджи Христо е единъ отъ най-храбритѣ гръцки военачалници на гръцкото възстание презъ 1821 г. Произхожда

отъ българска покрайнина. Работилъ е въ Египетъ като началникъ на огредъ при Мохамедъ Али, сетне при Хуршидъ паша. Презъ 1821 г. се присъединява къмъ възстаницитѣ и застава на чело на отредъ конници само отъ сърби и българи. Следъ освобождението стана генераль въ редовната армия и адютантъ на краль Отонъ. Почина въ Навплио на дълбока старость."

Наредъ съ Хаджи Христо стана дума за Хаджи Стефко. Той е отъ Охридъ. Постжпилъ е въ възстанически отредъ като водачъ на пехота, но за него нѣмаме достатъчно сведения.

Съ славата на националенъ герой въ Гърция се ползува Марко Бочаръ, чиего име се възпѣва въ не една пѣсень. Марко Бочаръ произхожда отъ Воденско. Неговата българщина е възторжено описана въ чехската литература. Той проявява чутовенъ героизъмъ при защитата на областьта Сули на югъ отъ Янина. Отъ фамилията Бочаръ излизатъ нѣколко борци за гръцката свобода. Марко Бочаръ още младъ придружава баща си Кичо и се калява въ борбитѣ срещу турцитѣ.

Когато се обявява възстанието, той заминава за Месолонги на чело на отредъ отъ сулиоти и албанци. Въ сраженията си винаги извиква възхищението на гърцитѣ, защото намиралъ сили да защити честьта на гръцкото оржжие въ най-критични минути. Александросъ Суцосъ, който предава прочувствено края на Бочаръ казва: „Марко Бочаръ бѣше дребенъ на ръстъ и подвиженъ; имаше правилни черти и отворено лице. Приятна бледнина и мекъ меланхоличенъ видъ му даваха интересенъ изразъ. Той говорѣше малко, но мислѣше много; знаеше да съчетава най-голѣмъ авторитетъ съ най-мила скромность, най-мила скромность съ най-строга справедливость съ най-голѣма благость. Сериозенъ и умѣренъ въ поведението си въ миръ, той бѣше живъ и буенъ въ война; и като се излагаше пръвъ на война, не взимаше никога участие въ плячката. Той бѣше, казва мемоаристътъ, едновременно идолъ на войника и на народа. Той живѣ като Аристидъ и умрѣ като Леонида. И отъ други историографи на гръцкото възстанне Марко Бочаръ се смѣта изпълненъ съ величие на духа и глжбина на чувството, каквито рѣдко се срещатъ въ свѣтовната история. И когато той загиналъ убитъ въ едно сражение съ турцитѣ, неговата смърть била оплакана като голѣма национална загуба.

По храбрость съ тѣзи борци може да се мѣри Хаджи Петъръ Моралията отъ Сливенъ. Въ гръцката история той е смѣтанъ, че има влашки произходъ. Че е българинъ, обаче, ние знаемъ отъ известията на неговия сургажданинъ Селимински — неговъ съвременикъ. Хаджи Петъръ е взелъ участие въ българската конница край бѣло море. Отличилъ се е сжщо въ победитѣ въ Тесалия и Епиръ. Него поставятъ наредъ съ Караискаки и Гривасъ, водачи на гръцкото възстание. Следъ освобождението и той се издига до чинъ генералъ въ гръцката армия и по-сетне адютантъ на краль Георги. Отъ Сливенъ сж още и следнитѣ бележити участници въ тая борба за вѣра и свобода: Василъ Вълчето, убитъ отъ турцитѣ когато се завърналъ въ родния си градъ, Хаджи Коста, Сяро Барутчията, Хаджи Нойко, Дяконъ Атанасовъ и др. Освенъ това сливенци сж били между най-дейнитѣ членове на съзаклетническата организация „Приятелско дружество" въ Русия, гдето се замисля основаването на това дружество. Като храбръ участникъ въ Гърция се е отличилъ и българинътъ Вачо Каляджи отъ гр. Лѣсковецъ. Той потеглилъ съ други българи отъ този градъ и отъ гр. Елена, за да участвува въ биткитѣ. Следъ като се сражавалъ начело на единъ отредъ, Вачо Каляджи останалъ въ Гърция като капитанъ на единъ рибарски корабъ. Не можемъ сжщо да не споменемъ и за Никола Бобчоолу отъ гр. Елена, който билъ въ връзка съ възстаналитѣ гърци въ Ромъния. Общо въ гръцкото възстание взели участие българи отъ много други градове, защото имаме сведения, че преди възстанието имало клонове на гръцката съзаклетническа организация въ Елена, Сливенъ, Лѣсковецъ, Търново, Свищовъ, Видинъ, Русчукъ, Габрово и Трѣвна.

К. Младеновъ

Положението

Зимата си отива. Както винаги, откато свѣтъ свѣтува, иде следъ нея пролѣтьта съ разтопяне на снѣговетѣ, съ размразяване и съ съживѣване на скованитѣ отъ студоветѣ сили на природата. Но заедно съ тая пролѣть тоя пжть, изглежда, ще дойде и нѣщо, което не винаги е идвало: ще дойде съживѣване не на жизнените, но на смъртоносните сили, които стояха цѣли шесть месеци сковани по линиитѣ „Мажино" и „Зигфридъ" — главниятъ фронтъ, който раздѣля враждуващитѣ и намиращи се въ състояние само на война, но още не воюващи въ истинския смисълъ на думата страни.

Това чувствуваха и чувствуватъ всички, и въ Европа, и въ Америка. И, понеже, за щастие, не въ всички сърдца е умрѣла вѣрата въ човѣка и надеждата, и волята да се спаси, макаръ и въ 12-тия часъ човѣчеството отъ страшната кървава трагедия, която го дебне и само чака благоприятната минута да затрещи надъ него и всрѣдъ него, отъ Вашингтонъ, най-отдалечената отъ европейскитѣ безумия столица, тръгна и дойде въ Европа пратеникътъ на председателя Рузвелтъ г. Уелсъ съ официална мисия само да събере нуждни на американското управление сведения относно сегашното европейско положение, а не да прави постжпки за миръ. Това негово пжтуване, обаче, не може да не се окачествти като единъ, макаръ и косвенъ, опитъ за използуване и на съвсемъ последнитѣ и малко останали обективни възможности за едно миролюбиво разрешаване на сегашния конфликтъ между Германия, отъ една страна, и Англия и Франция — отъ друга, (да споменемъ само главния конфликтъ, въ зависимость откойто сж другитѣ — като руско-финландския и прочее).

Отъ съобщенията, които се появиха въ печата въ връзка съ разговоритѣ, водени вече отъ г. Уелсъ съ първитѣ хора отъ управлението въ Италия, Германия, Франция и Англия се вижда, че, редомъ съ това, което влиза въ иржга на чисто осведомителната задача на Рузвелтовия пратеникъ, той е ималъ възможность да добие известни впечатления или дори да получи конфиденциално известни внушения отъ нѣкои отъ ония видни лица, съ които е вече говорилъ; които играятъ първа роля въ движението на събитията днесъ и които сж поради враждебнитѣ отношения въ невъзможность да влизатъ нито дори въ косвенъ контактъ по между си, да стане макаръ и не форманенъ, проводникъ за известни сондажи що се отнася до действителнитѣ разположения за миролюбиво уреждане на споровете и до границитѣ, до които биха отишли евентуално отстжпкитѣ за постигане на такова уреждане — граници, за които сега, при военното положение, естествено, не би могълъ открито да говори нито г. Хитлеръ, нито г. Чембърлейнъ, нито г Даладие.

Винаги, при всички войни, редомъ съ военнитѣ действия, сж ставали, подъ една или подъ друга форма, подобни сондажи чрезъ посрѣдството на неутрални страни. Защо да не се допусне, че и сега такива сондажи ще да прави и Америка, която, можемъ да вѣрваме, не би желала да се разраства кокфликтътъ.

Това е, обаче, само едно, по-вече или по-малко вѣ-

роятно — споредъ насъ доста вѣроятно — предположение, което за сега не може да ни послужи, при ограничената възможность да се знаятъ самитѣ факти, за основа, върху която бихме могли да изграждаме едно общо и по-положително заключение.

Фактътъ остава тоя: въ ходъ сж сондажи за миръ, отъ страна на неутрални страни, по тѣхенъ починъ или по внушение на нѣкои отъ воюващитѣ, и отъ страна на папата, за когото въ последнитѣ дни наистина не се говори много, но който, като твърде влиятеленъ глава на свѣтовно разклонената католишка черковна организация все пакъ упражнява едно духовно и идейно влияние на милионни маси, което не е съвсемъ за пренебрегване като единъ отъ факторитѣ, отъ които зависи хода на събитията.

Трѣбва, обаче, веднага да прибавимъ, че не бива да бждемъ много оптимисти въ случая, защото миротъ който еднакво искрено се желае отъ всички народи, ще дойде не по желанието на народитѣ, не и вследствие само на неутралнитѣ сили, които бързатъ да не пропуснатъ нито една, била тя и най-малка, възможность за вразумяване и възстановяване на добрата воля за миролюбиви уреждания, а главно и преди всичко отъ това дали воюващитѣ, тоестъ ржководнитѣ фактори у воюващитѣ ще проявятъ признаци на действителна воля за взаимни отстжпки съ цель да се избѣгнатъ кървопролитията и да се установи, по разумъ, по човѣшки чувства, безъ тѣсногърдство и страсти, единъ международенъ редъ, който да обезпечи на народитѣ за дълго време, ако не може за винаги, единъ миренъ, благодатенъ миръ при право и справедливость и при приятелско съседство.

За съжаление такава воля не виждаме да се проявява у воюващитѣ. Нѣщо повече: щомъ наближи деньтъ да пристигне въ Европа пратеникътъ на Рузвелта, побързаха отъ столицитѣ на тритѣ воюващи държави да заявятъ, че тѣ стоятъ неуклонно на старитѣ си позиции, което значи че съ нищо не се е намалила непримиримостьта помежду имъ. Англичани и французи — чрезъ устата на първитѣ си министри и други първо разредни политици — казаха, че борбата нѣма да престане докато не бжде смазанъ не германскиятъ народъ, а националъ-социализмътъ; Хитлеръ отговори и още единъ пжть подчерта, че противницитѣ собствено не се интересуватъ отъ германскитѣ политически доктрини, а гледатъ да смажатъ самия народъ, самата Германия, затова германскиятъ народъ нѣма да се остави други да му диктуватъ начинъ и рамки за животъ и развитие.

Така, следъ половинъ година война безъ истински ораженія ни военнитѣ сики, значи преди още да сж се пролѣли рѣки кръвь по бойнитѣ полета, сега — когато все още страститѣ не сж така закипѣли, че да заглушаватъ напълно разума, нѣмаме надеждни указания отъ страна на воюващитѣ за желание отъ тѣхна страна да се уреди спопътъ имъ компромисно, колко по-малко може да се надѣсаме да заговори разумътъ по-късно, когато очитѣ вече ще бждатъ помжтени отъ кръвь!

Но защо не тръгватъ съ милионнитѣ си войници единъ срещу други тия непримирими врагове? Какво чакатъ?

— Генералнитѣ щабове, и на еднитѣ, и на другитѣ отдавна сж направили най-точни и подробни проучвания на неприятелскитѣ позиции и бойни разположения; общитѣ стратегически планове за евентуално нападение или за евентуална отбрана сжщо сж сигурно отдавна готови. Какво липсва? муниции? — Не. Такива иматъ въ изобилие и еднитѣ, и другитѣ и все пакъ, въ тия шесть мършави военни месеци не само военнитѣ, но и всички други сродни тѣмъ и приспособени сега за нуждитѣ на войната индустрии работятъ усилено, за да фабрикуватъ истински планини отъ смъртоностни и смъртоупорни орждия и съоржжения.

Зимата пречеше до нѣкжде за развиване на военни действия отъ голѣмъ масщабъ, но по-вече отъ зимата за забавянето на масовитѣ военни стълкновения е причина нежеланието на Германия да разширява фронтоветѣ и стремежътъ на Арглия и Франция да затиснатъ колкото може поплътно всички вратички, презъ които Германия би могла да си доставя онова, което ѝ е необходимо за прехранване и за поддържане на военната си индустрия и за задоволяване на военнитѣ си нужди. Не можейки да разкриятъ или да задръстятъ пжтищата откъмъ Русия, Лондонъ и Парижъ се стараятъ да отнематъ възможностьта на Германия да си доставя известни материали отъ северъ (Скандинавскитѣ страни) и презъ териториялнитѣ води на севернитѣ страни, а сжщо и откъмъ Балканитѣ. И въ тая свѣтлина трѣбва да се разгледа и последната фаза отъ руско-финландската война, за да се разбератъ поне донѣкжде истинскитѣ причини, лежащи задъ тоя конфликтъ.

Отъ онова, което и г. Чембърлейнъ говори и което се писа и отъ печата на Англия и Франция въ надвечерието на започването на прѣки руско-финландски преговори за миръ пролича много ясно, колко много били съюзницитѣ заинтересувани въ тая часть на свѣта и колко много тѣ желаятъ Финландия да продължи борбата, обещавайки ѝ едва ли нецѣли дивизии свои войски. Едно прекратяване на военнитѣ действия въ Финландия би значило засилване на руското и на германското влияние изобщо на Скандинавския полуостровъ и изгубване на всѣка почва за образуване на флангъ срещу Германия, независимо отъ това, че при едно преобладоващо германско, вмѣсто английско, влияние надъ тоя полуостровъ би било и една нова военна заплаха за Англия откъмъ Норвежкитѣ води,

Другиятъ флангъ за Германо-руския блокъ е тоя на юго-изтокъ, на Близкия изтокъ, дето спада и нашата страна. Тукъ сжщо Англия и Франция се готвятъ усилено за действия. И вѣроятно тѣ нѣма да закъснѣятъ. Едно указание за това, е между другото, отиването на германския министръ на външнитѣ работи г. Фонъ Рибентропъ въ Римъ. Тамъ той сигурно е ималъ много важна мисия съ огледъ на предстоящи, очаквани отъ Германия или може би подготвяни отъ нея, събития именно по източнитѣ брѣгове на Срѣдиземно море, дето Италия има свои жизнени интереси и дето тя може да бжде факторъ отъ първостепенно значение, ако рече да вземе въоржжено участие въ единъ евентуаленъ двубой по брѣговетѣ и прибрѣжнитѣ страни на източно Срѣдиземно море. Въ римскитѣ разговори безъ съмнение ще да е станало дума за пренасянето по море или по суша на германски въглища въ Италия — единъ въпросъ сжщо отъ голѣмо значение за двете страни, но тоя именно въпросъ сигурно е влизалъ въ общата и по-широка рамка на разговори и може би уговаряния, обхващаща цѣлата сложность отъ въпроси, съставляващи цѣлостната военна проблема, поставяща се въ тия моменти въ по-остра и критическа форма отъ всѣкога. Изглежда невѣроятно Англия да позволи на Италия и за напредъ (следъ като съ малко спречкване разреши на натоварените вече италиански кораби съ германски вжглища да заминатъ за Италия) да пренася вжглища отъ Германия за своята индустрия, понеже съ това тя не само че би отишла въ разрѣзъ съ най-силното си за сега срещу Германия оржжие — блокадата, но и би улеснила доставката въ Германия на необходими материали, изработени въ италианскитѣ оржжейни и други фабрики. Освенъ това, едно допускане на германски вжглища, по море, за Италия би лишило Англия отъ възможностьта да държи Римъ въ известна стопанска, а оттамъ и политическа зависимость, което е отъ сжществена важность при предстоящитѣ дипломатически и още по-вече военни планове на англо-френцитѣ.

Какво ще прави Италия по въпроса за доставката на вжглища отъ Германия, които ѝ сж твърде необходими и които мжчно могатъ да се пренасятъ по суша отъ съюзнишката ѝ страна — това е въпросъ, разрешението на който ще зависи отъ редица други належащи и сжщо много важни въпроси, засягащи тоя пжть, изглежда, вече не само платоническото итало-германско приятелство, но и едно по-дейно не е чудно дори и бойно сътрудничество между двете страни при очертаващитѣ се въ юго-източна Европа пролѣтни събития. И именно главно по това, по такова едно предстоящо сътрудничество между Италия, и Германия — по изгледитѣ и възможноститѣ му — Г. Фонъ Рибентропъ ще да е разговарялъ съ Г. Г. Мусолини и Чано въ Римъ, защото у всички вече е залегнало съзнанието, че при пукването на пролѣтьта, военната замръзналость на първитѣ шесть месеца отъ войната не ще може да продължава и ще бжде подиренъ единъ воененъ вече, а не дипломатически или чисто стопански, изходъ отъ задънената улица, въ която влѣзоха народитѣ съ обявяването на войната и отъ която трѣбва по нѣкакъвъ начинъ да излѣзатъ отъ нея, за да не се задушатъ тамъ.

Признакъ за пристжпване къмъ нѣкаква форма вече на дейно сътрудничество между Берлинъ и Римъ, е и комюникето следъ приключването на разговоритѣ между г. г. Рибентропъ и Мусолини и Чано, въ което се подчертава отново, че Италия не е неутрална, а само невоюваща (значи готова всѣки часъ да започне да воюва, ако трѣбва) страна и се изважда отново на преденъ планъ, позабравената малко отъ общественото мнение ось Римъ — Берлинъ.

Въ туй време въ Анкара ставатъ важни разговори съ висши английски, френски и турски военни по въпроси, безспорно отнасящи се до засилване и даване на задачи на бойнитѣ сили на Турция и на англо-френскитѣ експедиционни войски, разположени по разни пунктове на Турция и на мандатнитѣ територии.

Дописвайки статията, телеграфътъ донесе вестьта за сключване на миръ между Русия и Финландия. Тоя миръ поставя Скандинавскитѣ страни подъ надмощното германо-руско влияние, което е единъ ударъ за Англия и Франция. Тамъ войната престана. Но тя бѣ нѣкакъ странична, второстепенна, случайна. Съ мирътъ на северъ се засилватъ опасноститѣ за по-скорошно разгорешяване войната въ Срѣдна и Югоизточна Европа, както и на близкия и Срѣденъ Изтокъ.

ДЪРЖАВНИ МИНИ

КАМЕНОВЪГЛЕНИ МИНИ

ПЕРНИКЪ

БОБОВЪ-ДОЛЪ

МАРИЦА

ПРОИЗВОДСТВО НА КАМЕННИ ВЪГЛИЩА И БРИКЕТИ

ДОСТАВКА НА ЕЛЕКТРИЧЕСКА ЕНЕРГИЯ

За всички видове индустрии въ и около гр. Перникъ и въ Старо-Загорската електрификационна область.

ПО СПЕЦИАЛНИ ИЗНОСНИ ЦЕНИ.

●

ВНОСКИ И ПОРЪЧКИ ЗА ВЪГЛИЩА И БРИКЕТИ СЕ ПРАВЯТЪ НАВСЪКЪДЕ ВЪ СТРАНАТА ЧРЕЗЪ

1. **Българска народна банка — преводна служба.**
2. **Бълг. земледѣлска и коопер. банка — преводна служба.**
3. **Телеграфо-пощенскитѣ станции — чекова смѣтка № 50.**
4. **Популярнитѣ банки.**
5. **Банка Български кредитъ А. Д.**
6. **Каситѣ на Държавнитѣ мини.**

съ специални формуляри, съ изчерпателното попълване на които става излишно да се пише отдѣлно писмо-уведомление отъ страна на клиентитѣ.

ГЛАВНА ДИРЕКЦИЯ НА ДЪРЖАВНИТѢ МИНИ
ВЪ ГР. ПЕРНИКЪ

АГЕНЦИЯ НА МИНИТѢ ВЪ СОФИЯ
ул. Раковски № 90 — телефонъ 2-18-49